

Space for Available
for Advertising

WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM

preetnamausa
@gmail.com

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਟਕ : ਪਿਤੁਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ

Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 238, ਮਿਤੀ: 02 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 08 ਫਰਵਰੀ 2024 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ
ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ
ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਮਸਕ ਨੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਚਿਪ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸਰੀਰ 'ਚ ਮੰਜੂਦ ਚਿਪ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਦਿਨ ਵੀ ਆਉਣਗੇ ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਈਲੋਨ ਮਸਕ ਆਪਣੀ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਮਾਹਰ ਸਕਣਗੇ? ਦਰਸਾਉਣ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਈਲੋਨ ਮਸਕ ਨੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਸਕ ਦੇ ਇਸ ਦਾ ਅਵੇਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਨੇ ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਨੇ ਦਿਮਾਗੀ ਚਿਪਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਪਲਾਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਯੂਐਸ ਮੈਡੀਕਲ ਰੈਗੂਲੇਟਰ, ਫੂਡ ਐਂਡ ਡਰੋਗ ਬਹਿਸ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਅੰਡਰੀਏ) ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਵਿੱਚ, ਮਸਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਹਾਰਾਂ ਕੀ ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ?

'ਆਸ਼ਾਜਨਕ' ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਲੱਗਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਜੋਖਮ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀਕੰਧਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਊਰੋਜੀਕਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਵੀ ਸਰਜਰੀ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿੰਗਸ ਕਾਲਜ ਲੰਡਨ ਦੀ ਪੋਹੈਸਰ ਐਨੀ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ 2022 ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਇਟਰਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੈਨਹੋਸਟੇਨਬਰਘ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਟ੍ਰਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ, ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭੱਡਾਂ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਅਤੇ ਸੂਰਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 1,500 ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦਾ ਪੱਥਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਲਾਈ 2023 ਵਿੱਚ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਐਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਫਿਪਾਰਟਮੈਟ ਆਫ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯਾਨਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਸਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੈਨਹੋਸਟੇਨਬਰਘ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਪਸੂ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ 'ਅਸਲ ਸਫਲਤਾ' ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ

ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਡੀਏਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਟ੍ਰਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਸਕ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਰੁਕਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਕਿ ਦਿਮਾਗ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਮ ਉਦਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕੀਦਾ ਛੇਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰੋਜੋਗਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿੱਤਿਕ ਸਵਾਲ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਕ ਨੀਤੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਟਾ ਕਿ ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਟ੍ਰਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ, ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਭੱਡਾਂ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਲ ਅਤੇ ਸੂਰਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 1,500 ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦਾ ਪੱਥਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਲਾਈ 2023 ਵਿੱਚ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਐਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਫਿਪਾਰਟਮੈਟ ਆਫ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯਾਨਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਸਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੈਨਹੋਸਟੇਨਬਰਘ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਪਸੂ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿ 'ਅਸਲ ਸਫਲਤਾ' ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ

ਟੈਲੀਪੈਥੀ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਐਕਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ, ਟੀਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਹੀਜ਼ ਦੇ ਮਸਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਊਰਾਲਿੰਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿੱਤਾਦ ਨੂੰ, ਟੈਲੀਪੈਥੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਸਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਪਹਿਲੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਸਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਸੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂਦਾ ਰਹਿਣ ਹਾਂਕਿਂਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਟੀਫਨ ਹਾਂਕਿਂਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਰੀਭੀਰ ਮੈਟਰ ਨਿਊਰੋਨ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀਡਤ ਸਨ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਹਾਂਕਿਂਗ ਇੱਕ ਟੈਲੀਪੈਥੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਸਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿੱਤਾਦ ਨੂੰ, ਟੈਲੀਪੈਥੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਸਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਪਹਿਲੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿੱਤਿਕ ਸਵਾਲ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਨ। ਇਹ ਸਟੀਫਨ ਹਾਂਕਿਂਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਚਿੱਪ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਰੀਭੀਰ ਮੈਟਰ ਨਿਊਰੋਨ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੱਪ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹੀ

ਨਿਊਰੋਟੈਕ ਨੇ 2004 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਈ ਦਿਮਾਗੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਟਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਡੀਕੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਵਿੱਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧੰਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧੰਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧੰਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧੰਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਦੁ

2 ਸਾਲਾ ਬੱਚੇ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ

ਕਾਰਟਰ ਡਲਾਸ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਪੁਜਣ ਵਾਲਾ ਯੰਗਮਟਰ ਬਣਿਆ

ਕਾਠਮੰਡੂ : ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਟਰ ਡਲਾਸ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਫਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਫਰ ਜੇਡ ਤੇ ਕਾਰਟਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਆਏ। ਇਥੋਂ ਮਾਂ ਜੇਡ ਤੇ ਪਿਤਾ ਰਾਸ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ ਤੇ ਜੇਡ ਦੁਖਾਰਾ ਭਾਰਤ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਨੇਪਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਹੋਏ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਮਲੇਸੀਆ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਚੈਕ ਰਿਪਬਲਿਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ 17598 ਦਾ ਜਨਮਿਤਿਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਚੀਨ ਨੇ ਤਾਈਵਾਨ ਨੇੜੇ 4 ਜੰਗੀ
ਬੇੜੇ ਪੱਕੇ ਤੁੱਹ ਤੇ ਕੀਤੇ ਤਾਇਨਾਤ

ਟੇਕੀਓ : ਚੀਨ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਈਵਾਨ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਾਈਵਾਨ ਦੇ ਆਲੋ-ਦਾਅਲੇ ਚਾਰ ਜੰਗੀ ਬੇੜੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਈਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਸਤ 2022 ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਪੀਕਰਨ ਨੈਨਸੀ ਪੇਲੋਸੀ ਦੀ ਤਾਈਵਾਨ ਫੇਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਤਾਈਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੰਗੀ ਬੇੜੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੰਗੀ ਬੇੜੇ ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਪੁਰਬ ਤੋਂ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਚੀਨੀ ਤੱਠ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਆਇਆ ਟਾਪੂ ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਸੇਨਕਾਕੂ ਟਾਪੂਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਖੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਈਰਾਨ ਨੇ ਪੁਲਾੜ ਚ ਭੇਜੇ ਤਿੰਨ
ਸੈਟੇਲਾਈਟ, ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਭੜਕੇ

ਤਹਿਰਾਨ : ਈਰਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ
 ਤਿੰਨ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਸਫਲ ਤਾਪੁਰਵਕ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ
 ਨਾਲ ਹੀ ਪਛਮੀ
 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ
 ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ
 ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ
 ਅਤੇ   ਡਰ
 ਜਤਾਇਆ ਕਿ
 ਇਸ ਨਾਲ ਈਰਾਨ
 ਦੇ ਬੈਲਿਸਟਿਕ
 ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ
 ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ

ਮਾਚਾਰ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੰਥਣ ਵਿਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ੇਰਗ ਸਾਕੇਟ ਦੀ ਸਫਲ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੰਥਣ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਵਧੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਮਾਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੰਜਰਾਈਲ ਦੀ ਜੰਗ ਨਿਰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਪਾਸਾਕੇ ਅਤੇ ਯਾਨ ਦੇ ਹੂਤੀ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਛਰਜ਼ੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜੰਗ ਨਾਲ ਜੜੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਵੱਡਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ : ਟਰੰਪ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੋਦਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਸਲੇ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ

ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਦੱਖਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੇਸ ਕੈਪ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਕਤੂਬਰ 2023 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਟਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਸਾਈਟਿਡ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਜੇਡ ਨੂੰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਬੋੜੀ ਤਕਲੀਫ ਹੋਈ ਪਰ ਕਾਰਟਰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਸੀ। ਬੇਸ ਕੈਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 2 ਡਾਕਟਰ ਤਾਏਨਾਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਬਲਡ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਰਟਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਲਦੀ ਸੀ। ਰਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਰੈਗੂਲਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਘਰ 'ਤੇ ਬਰਫ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਕਾਰਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਸ ਕੈਪ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰਹੱਦਾਂ ਇਨੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਟੰਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਖ਼ਬਾਨ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਛੋਟੀ ਪੁਗਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਡਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਕ

ਜਲਦੀ ਤੇ ਮੁਖਾਵਾ
ਜਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਥਾਹੀ
ਕੋਈ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ 100 ਫੀਸਦੀ
ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਰੀਕਾ 'ਚ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਕੋਈ
ਧੋਨੀ ਅੱਤੇ ਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਕ-ਇਕ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗੇ: ਬਾਇਡਨ

ਦੁਬਾਰਾ ਭਾਰਤ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਨੇਪਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਇਕ ਵਿਆਹ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਾਰਟਰ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਚੰਗਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਜਾਰਡਨ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਅਮਰੀਕੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਰਹਿਤ ਫੌਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 34 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ਼ਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਈਰਾਨ ਸਮਰਥਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਗਾਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਿਰਾਨ-ਸਮਰਥਿਤ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਾਂਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਲੋਇਡ ਆਸਟਿਨ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਧਮਕੀ ਢੁਹਰਾਈ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਰੇਸਿਸਟੈਂਸ ਇਨ ਇਗਾਕ, ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਈਰਾਨ-ਸਮਰਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਛੱਡਗੀ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਜਾਰਡਨ-ਸੀਰੀਆ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ 'ਚ ਸਿੱਖ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ, ਗਲ ਵੱਢ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਐਰਿਕ ਐਡਮਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਬੰਗਲੌਰ ਸੈਨੀਫਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਦੂ ਮੰਦਰ ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਤਮਾ ਗਟਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਚਿੰਡ ਰਿੱਲ ਦੀ 111 ਵੀਂ ਸਟਰੀਟ ਮਣੇ ਸਥਿਤ, ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ 3 ਅਤੇ 16 ਅਗਸਤ ਜੀ ਅਤੇ ਸਪਰੇਅ ਨਾਲ ਇਤਾਰਾਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਅਰ ਐਡਮਜ਼ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੁੱਤ ਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨਫਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ੍ਰੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਛੁਨੇਡਿਨ : ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦਿਆ ਸਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਹੜਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਗੁਰਜੀਤ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਛੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਝਬਰਸਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਗੁਰਜੀਤ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਖੂਨ 'ਚ ਲਥਪਥ ਲਾਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਦਿਆ। ਜਾਂਚ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਐਲੋਨ ਮਸਕ ਕੋਲੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਤਜ ਖੁੱਝਿਆ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣੇ ਬਰਨਾਰਡ ਅਰਨੋਲਟ ਐਮਾਜ਼ਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਜੈਹ ਬੇਜੋਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਚੀ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ

ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਲੈਗੀ ਐਲੀਸਨ ਦਾ ਨਾਂ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ
'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ 142.20 ਬਿਲੀਅਨ
ਡਾਲਰ ਹੈ। 139.1 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੁੱਲ
ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੇਟਾ ਦੇ ਸੀਈਓ ਮਾਰਕ
ਜੁਕਰਬਰਗ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ
ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਰੇਨ ਬਹੇਟ, ਲੈਗੀ ਪੇਜ,
ਬਿਲ ਗੋਟਸ, ਸਰਗੇਈ ਬਿਨ ਅਤੇ ਸਟੀਵ ਬਾਲਮਰ
ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ
ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫੇਰਬਸ ਦੀ ਰੀਅਲ ਟਾਈਮ
ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ
ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਆਕਤੀ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦਾ
ਨਾਮ 11ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ
104.4 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਅਮੀਰ ਵਿਆਕਤੀ ਗੱਤਮ ਅਡਾਨੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ
16ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੁੱਲ 75.7 ਬਿਲੀਅਨ
ਡਾਲਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਸਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਦੇਸ਼ : ਅਧਿਐਨ

ਟੋਰਨਟੋ : ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਚੌਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ 85.7% ਆਬਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਆਨਲਾਈਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਖੰਡ ਦੀ ਲਤ ਲਈ ਵੀ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਹਰ ਸਾਲ 2.7 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਮਿੱਠੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਖੁਗਾਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ ਆਫ ਮੈਡੀਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ 200 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਨਸ਼ਾਖੋਗੀ ਵਿਵਹਾਗਾਂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਵਿਵਹਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਾਬ, ਤੰਬਕੂ ਅਤੇ ਐਂਟੀਬਾਇਓਟਿਕਸ

ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰ, ਆਨਲਾਈਨ ਜੂਹਾ, ਸੈਕਸ ਇੰਡੈਕਸ ਸਕੇਰ, ਸ਼ਕੀਨ ਟਾਈਮ, ਆਨਲਾਈਨ ਗੋਮਰਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਲੋਕ, ਅੱਸਤ ਸਾਲਾਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਕੌਫ਼ੀ, ਚਾਹ, ਖੰਡ ਅਤੇ ਮੀਟ ਦਾ ਆਯਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ 66.79 ਦੇ ਸਕੋਰ ਨਾਲ ਰੈਮਾਨੀਆ ਰੈਕਿੰਗ ਚ ਸਿਖਰ ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੋਤਲ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਅੱਸਤਨ 17 ਲੀਟਰ ਸ਼ਰਾਬ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਟੀ ਦੇ 10 ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾਈ, ਉਹ ਸਨ ਲਾਤਵੀਆ, ਆਸਟਰੋਲੀਆ, ਫਰਾਂਸ, ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ, ਚਿਲੀ, ਲਿਬੂਆਨੀਆ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਅਤੇ ਚੈਕ ਗਣਰਾਜਾ। ਗੋਸਮੋਕ ਵੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਸਿਖਰਲੇ 10 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਚੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਚੀ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

350 ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਰਾਮ ਲੱਲ੍ਹਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ

ਅਯੁਧਿਆ : ਅਯੁਧਿਆ 'ਚ ਸਥਿਤ ਰਾਮ ਮੰਦਰ 'ਚ ਪੂਜਾ ਲਈ ਸ਼ਰਪਾਲੂਆਂ 'ਚ ਭਾਗੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਗਠਨ 'ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ 350 ਲੋਕ 150 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਇੱਥੇ ਪੂਜੇ ਅਤੇ ਰਾਮ ਲੱਲਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਦਾ ਇਹ ਸਮੂਹ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਈਦ ਨੇ ਬੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 350 ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਰਪਾਲੂਆਂ ਨੇ ਰਾਮਲਲਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਮਾਣ ਦੇ ਹੇਠੂ 'ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਦਾ ਨਾਅਗਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੰਚ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਰਾਜਾ ਰਾਈਸ ਅਤੇ ਸਬਾਈ ਕਨਵੀਨਰ ਸ਼ੇਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਬਿਆਨ

ਮੁਤਾਬਕ 6 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ 25 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਪਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਕ ਸੁਖਦ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਮੰਚ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਰਾਜਾ ਰਈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਵਜ ਸਨ ਅਤੇ ਰਹਿੰਗੇ। ਰਈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼, ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਤਾ, ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਸ 'ਚ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ? ਮੰਚ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸਾਂ ਚੁਗੀ ਵਾਪਾ ਕੀਤਾ

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਨਕ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ

ਬਿਊਟੇਨ ਚ ਭਾਰਤੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ
ਵੀਜ਼ਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ 50 ਮੰਦਰ ਕੀਤੇ ਬੰਦ

ਲੰਡਨ ; ਬਿਟੇਨ @ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਦੂਆਂ
@ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਨ
ਮੰਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਨਕ ਪ੍ਰਤੀ
ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਨਕ
ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਪੁਸ਼ਾਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਿਟੇਨ @ਚ ਕਰੀਬ
500 @ਚੋਂ 50 ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ
ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ
ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਬੀ ਕੰਮ ਰੁਕੇ ਪਏ
ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਬਿਟੇਨ ਵਿੱਚ
ਲਗਭਗ 20 ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਹਿੱਦੂ
ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ
ਪੁਸ਼ਾਗੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵ
ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੁਸ਼ਾਗੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ
ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਯੁਨਾਈਟਿਡ ਐਪਲ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਅੱਗ ਮੰਤਰੀ ਜੇਮਸ ਕਲੀਵਰਲੇ ਕੇਲ
ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ
ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਗੈਰੋਬ
ਵਾਮਸ ਨੇ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ
ਲੇਖ ਕੇ ਟੀਅਰ 5 ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਕਰ
ਵੀਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ
ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਲਈ ਟੀਅਰ-5 ਧਾਰਮਿਕ
ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਗੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ
ਏਂਕ ਅਸਥਾਈ ਵੀਜ਼ਾ ਹੈ। ਮੰਦਰ
ਕ੍ਰਮੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਭਤਮ ਹੋਣ
ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਪੁਜਾਰੀ
ਲਈ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ
ਮੌਲਦੀ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ
ਮਿਕ ਵੀਜ਼ਾ ਦੋ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਤਿੰਨ
ਵੱਡੀ।

ਹਣ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਨਵਿਆਂ ਸਕੋਗੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਡੀ.ਸੀ. : ਭਾਰਤੀ ਹਾਊਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਸਣੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵਰਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਛੱਡੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰਿਨਿਊ ਕਰਵਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰਿਨਿਊ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ 5 ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਲਟ ਵੀਜ਼ਾ ਕਰੀਬ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ। 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਾਇਲਟ ਰਿਨਿਊ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਲਈ ਕੁੱਲ 20 ਜ਼ਾਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਘੱਟ ਬੌਝਿਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੱਸੇ ਦੇਈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲ ਸਿਰਫ ਐਚ-1ਬੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੱਡਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਨਿਰਭਰ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਫ ਬੀ ਆਈ ਚੀਫ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਰੇਅ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੈਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਣਿਆਦੀ ਸੁਧਾ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ, : ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਘੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਰੇਅ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਐਫਬੀਆਈ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਹਨ, ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਰੇਅ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਥੋਂ ਕਾਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੈਕਰਾਂ ਨੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿਸਟਮ ਹੈਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਾਈਟਾਂ @ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੇ ਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ @ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੈਕਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤੋਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ @ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ @ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ

ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਡਬੀਆਈ ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਰੈਕਰ ਵਾਟਰ ਟੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਗਰਿੱਡ ਅਤੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਪਾਈਪਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਵੱਡਾ ਭਰਤਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਹੋਏ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜੀਨ ਈਸਟਰਲੀ ਨੇ ਵੀ ਐਡਬੀਆਈ ਮੁਖੀ ਦੇ ਡਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਐਡਬੀਆਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੋਵੇਂ ਤਣਾਅ ਪੱਤਰ ਦੀ ਯਾਦੀ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਬ ਪਾਬੀ ਦੇ ਹਿੰਦ ਮੰਜਰ ਦੀ ਸੜਕਤਾ ਦੇ 42 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 60 ਪੜੀਨਿਧ ਕਾਇਲ

ਅਥੁ ਧਾਰਾ 1400 ਨੰਦ ਦਾ 100000 142 ਲੋ 100 ਪ੍ਰਤੀਵਰ 100
ਅਥੁ ਧਾਰੀ : ਪੀ ਐਮ ਮੰਡੀ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਯੂ ਏਈ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅਥੁ ਧਾਬੀ ਵਿੱਚ ਬੀ ਏ ਪੀ ਐਮ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ
ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨਗੇ। ਪੀ ਐਮ ਮੰਡੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀ ਏ ਪੀ ਐਸ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ
ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਯੂ ਏਈ ਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸੰਜੇ ਸੁਧੀਰ ਨੇ ਅਥੁ ਧਾਬੀ
ਵਿੱਚ ਬੀ ਏ ਪੀ ਐਸ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ।
ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਰਾਜਦੂਤ ਸੁਧੀਰ ਨੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ
ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮਕਬਲ ਹੋਣ @ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ
ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹਕੀਕਤ ਬਣ ਰਿਗਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸੰਜੇ
ਸੁਧੀਰ ਦੇ ਸੱਦੇ @ਤੇ 42 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੇ ਆਥੁ ਧਾਬੀ ਸਥਿਤ ਬੀ ਏ ਪੀ ਐਸ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ
ਕੀਤਾ। ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਜਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਅਰਜਨਠੀਨਾ, ਅਰਮੀਨੀਆ, ਬਹਿਰੀਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼,
ਜ਼ਰਮਨੀ, ਘਾਨਾ, ਆਇਰਲੈਂਡ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਇਟਲੀ, ਕੈਨੇਡਾ, ਚਾਡ, ਚਿਲੀ, ਸਾਈਪਸ, ਚੈਂਕ ਗਣਰਾਜ, ਡੇਮਿਨਿਕਨ ਗੀਪਬਲਿਕ, ਮਿਸਰ, ਯਾਰਪੀਅਨ ਯਠੀਅਨ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਅਲੀਜੈਂਸ' 7 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ ਰਿਲੀਜ਼

ਵੈਨਕੂਵਰ : ਸੀਬੀਸੀ ਅਦਾਰੇ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨਵੀਂ ਟੀਵੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਿਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਸ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਜੀਤ ਸੋਹਲ, ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ। ਅਲੀਜੈਂਸ ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਜੋਕਿ ਇਕ ਪਬਲਿਕ ਸੇਫਟੀ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਕਰਾਈਮ ਡਰਾਮਾ ਸੀਰੀਜ਼, ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਕਰਾਈਮ ਡਰਾਮਾ ਧਰੋਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਫ਼ਟਾਰ ਕਰ ਸੀਰੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਮਹਿਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬਰੀਨਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕਾਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਬੀਸੀ ਦੇ ਸਰੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਵਰਗ ਜਾਮਪਲ ਸਬਰੀਨਾ ਸੋਹਲ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜੀਤ ਸੋਹਲ ਦੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਮਿਨੌਲੈਜੀ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਸਿਆਸੀ ਭੱਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰੋਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਫਿਲਗਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬਰੀਨਾ ਪੁਲਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਕ ਵੀ ਦਾ ਅਤੇ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਹੈ। ਸਬਰੀਨਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਛੋਜ਼ ਵਿਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਖਾਮੀਆਂ ਉਸਦੇ

ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਫ਼ਟਾਰੀ ਸਬਰੀਨਾ ਦੀ ਜੁਲਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼, ਆਪਣੀ ਵਰਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਹਾਦਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁਝਦੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਅਤੇ ਟੋਰੋਟੋ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਅਦਾਕਾਰਾ, ਸੁਪਿੰਦਰ ਦਰ ਵੱਡੇ ਚ ਨੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਬਰੀਨਾ ਸੋਹਲ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਪਿੰਦਰ ਨੂੰ ਭਾਵੁਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਟੀਵੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਨਾਇਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੁਪਿੰਦਰ ਨੇ ਨਮ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਪੋਸਟਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਮੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੋ ? ਇਹ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਪੂਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਮੀਰੀਟ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਅਲੀਜੈਂਸ ਵਿਚ ਸਬਰੀਨਾ ਸੋਹਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਸੋਹਲ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਦਾਕਾਰ ਸਟੀਫ਼ਨ ਲੱਖੇ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਨਾਰਾ ਅਨਾਰੇ ਅਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਐਨਰਿਕ ਕੋਲਨਟਨੀ, ਐਡੋਲਿਨ ਡਾਰ, ਬ੍ਰਾਈਨ ਮਾਰਕਿਨਸਨ, ਮਾਰਕ ਐਲਿਸ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਕਿਊਬਿਟ ਵਰਗੇ ਨਾਮੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਐਕਟਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ।

ਰਿਸਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਰਿਸਤਿਆਂ ਬਾਰੇ। ਸੁਪਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਲਿੱਤੀ। ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਸੈਂਟ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਫੜਨ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਚਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲ-ਢਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਰੀਕ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਲੀਜੈਂਸ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਲੰਬੇ 10 ਐਪੀਸੈਡ ਹਨ।

7 ਫਰਵਰੀ 2024 ਨੂੰ ਇਸ ਸੀਰੀਜ਼ ਦਾ ਵਰਡਲ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਵੇਂ ਐਪੀਸੈਡ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਪੂਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਮੀਰੀਟ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਅਲੀਜੈਂਸ ਵਿਚ ਸਬਰੀਨਾ ਸੋਹਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਸੋਹਲ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਦਾਕਾਰ ਸਟੀਫ਼ਨ ਲੱਖੇ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਨਾਰਾ ਅਨਾਰੇ ਅਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਐਨਰਿਕ ਕੋਲਨਟਨੀ, ਐਡੋਲਿਨ ਡਾਰ, ਬ੍ਰਾਈਨ ਮਾਰਕਿਨਸਨ, ਮਾਰਕ ਐਲਿਸ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਕਿਊਬਿਟ ਵਰਗੇ ਨਾਮੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਐਕਟਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ।

ਸਮਯੋਤਾ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਟਰੋ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਸੇਵਾਵਾਂ 72 ਘੰਟੇ ਲਈ ਕਰਾਂਗੇ ਬੰਦ : ਯੂਨੀਅਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰੀਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ 3 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਮਯੋਤਾ ਸਿਰੇ ਨਾ

ਸੋਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਬੰਸ਼, ਸਾਬੋਂਸ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕਾਈ ਟਰੋਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚੁਹੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਗੇ। ਸੀ.ਯੂ.ਪੀ.ਈ. 4500 ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਅਨਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਚੋਗਲੀ ਲਈ ਵਿੱਸ ਰੈਡੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ 12:01 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 180 ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਇਕਰਾਨਾਮੇ 'ਤੇ ਕੋਈ

ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸਮਯੋਤੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਏ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਜੇਕਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਮਯੋਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ, ਤਾਂ ਰੈਡੀ ਗੈਰ-ਬਾਈਡਿੰਗ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਜਾਗੀ ਕਰੋਗਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਦਿਨ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਮਵਾਰ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੜ੍ਹਤਾਲ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਸਟ ਮਾਉਂਟੇਨ ਸਾਹੀਆਂ ਮੈਟਰੋ ਵੈਨਕੂਵਰ ਬੱਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ 96 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਅਤੇ ਸੀਬੋਂਸ ਡਰਾਈਵਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥਨ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ 25-ਫੀਸਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਵੀਰਵਾਰ ਤੋਂ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚੋਗਲੀ ਦਾ

ਧੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਲੱਕ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਸਮਰਥਕ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਬਲ ਉਲਟ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਐਂਗੇਜ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਲੋਕਪ੍ਰਾਤਾ ਦੁਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ

ਸਰੀਰੀ : ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜਾਨੀਆਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਐ

ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

ADVISORY BOARD

ਜੋਗ ਸਿੰਘ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊਯਾਰਕ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧਲਵਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਜੀ. ਐਸ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਜਾਨ ਨਾਗ, ਯੂ.ਐਸ.ਏ.

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਬਹਾਲ
(ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ) ਵੈਨਕੂਵਰ,

ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ

9592398822

The Preetnama is not responsible or legally liable for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੌਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੇ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com

www.preetnama.com

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰਤੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸ਼ਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਨਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਰਚੀ ਸੋਚੀ ਸਮੜੀ ਸਾਜਿਸ਼

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹੂ ਹਰ ਅਖਬਾਰ, ਹਰ ਖਬਰ, ਹਰ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਹੜ ਦੀ ਤਰਾਂ ਫੈਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਗਰਮ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ, ਅਫੀਸ, ਚਿੱਟਾ, ਡੋਡੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਸਾਡੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉੱਜੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁੱਤ ਬੁੱਝੀ ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਨਸ਼ਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਖੋਖਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਪਨਪੀ ਬਲਕਿ ਮੁੱਢ ਕਾਲੀਨ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੱਤ੍ਰਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵ ਯੂਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਿਰਾ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਦਿਰਾ ਪਾਨ ਰਾਖਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾ ਕਿ ਯੂਂ ਗਾਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਬੁਰਾਈ। ਜੇ ਅੱਜ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਵਕਤ ਸਿਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਹ ਲਾਹਨਤ ਨਾ ਚਿੰਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸਾਡੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਮਾਜ ਨੂੰ। ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਤੇ ਬਹੁੱਤ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ?? ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ?? ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੋਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ? ਕੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਹੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਅਧਿਐਨ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਇਸ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਅਛੂਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ, ਅਸਾਮ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਬਈ ਆਦਿ ਸਭ ਰਾਜ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਸਤ ਹਨ। ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੋਹੜ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਫੇਰ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ ਨਸ਼ਾਗ੍ਰਸਤ ਕਿਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਟੇਟ ਨਿਵਾਸੀ ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਫਰੰਗਸ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆਂ ਇੱਥੋਂ ਗੋਰੇ ਗੋਰੀਆਂ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਝੂਮਦੇ। ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਸਿਗਰਟ ਤੇ ਸ਼ਗਾਬ ਦੇ ਆਦਿ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਂਡਰਤਾ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਸ਼ਰਾਬ, ਸਿਗਰਟ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨੋਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਐਵਰਡੇਜ ਕਲੈਣ ਕਰਕੇ ਮੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੱਥੋਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁੱਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋਜਵਾਨ ਕਿ ਇਸ ਚਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ? ਨਹੀਂ ਨਾ ਮਤਲਬ ਨਸ਼ਾ ਇੰਨਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਾ ਫੇਰ ਚੌਂਗੇ ਕੁੱਝ ਐਂਡਰਤਾ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰੀ ਐਸੇ ਰਾਜ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਬਿਹਾਰ ਜਿੱਥੋਂ ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਕੀ ਐਂਡਰਤਾ ਵੀ ਸਰੇਅਮ ਨਸ਼ੇ ਗੁਹਿਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਕਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ, ਕਲੱਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਝੂਮਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਖੇ

ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਇਸ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜਗਾ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਸਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੇ ਤਾਂ ? ਸਕੋਹੜ ਦੀ ਜੜ ਵਿੱਚਣ ਦੀ ਥਾਂ ਫੈਪ ਟੈਸਟ ਵਰਗੇ ਹਾਸੋਗੀਓਂ ਤੇਮਾਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਸਤ ਹਨ। ਕਾਲਾ ਹਫ਼ਤਾ ਰੋਜ਼ ਵਜੋਂ ਮਨਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਰਚੀ ਸ਼ਾਸਿਸ਼ ਦੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਨਸ਼ਾ ਅੱਜ ਹੀ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵਧਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜਾਨਾਂ ਗਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਜ ਵਧੀ। ਬਲਕਿ ਇਹ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮੰਦਿਤਾਗੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਸਪਲਾਈ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸ਼ੇਰ ਜਿਹੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਆਦਤ ਲਗਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਰਧੀਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਸਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਲਾਂ ਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਪੈਸਾ, ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਚੋਧਰ ਦੀ ਬਾਤਰ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਜਸੀਰ ਚੁੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਵੀਰ ਰਾਜ ਕਹਿ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਦਲ ਨਸ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਸ਼ਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਸਪਲਾਈਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਨਾ ਕਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ। ਮੰਨਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੋਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ। ਮੇਰੇ ਕੁੱਝ ਵੀਰ ਕੁਰਾਹੇ ਪੇਂਡ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੀਡਿਅਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਿੱਕਾਂ ਤਾਣਦੇ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮੀਡਿਅਨਾਂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸੱਪ ਸੁੰਘ ਜਾਂਦਾ। ਆਖਿਰ ਕਿ

आसान नहीं अगला चुनावः सत्ता व भीतरघातियों से एक साथ ज़ूझती कांग्रेस

- तनवीर जाफरी

इसी वर्ष होने वाले लोकसभा चुनावों के बादल मंडराने लगे हैं। सत्ता और विपक्ष दोनों ही अपने अपने तरीके से मतदाताओं तक अपनी पहुँच बनाने व उन्हें लुभाने का प्रयास करने लगे हैं। चुनावों से पूर्व जहाँ भारतीय जनता पार्टी अयोध्या के नवनिर्मित राम मंदिर में भगवान राम की मूर्ति की समय पूर्व प्राण प्रतिष्ठा करवाकर संभवतः आखिरी बार राम के नाम पर बोट बटोरने की रणनीति अपना रही है वहाँ विपक्ष द्वारा देश के लगभग सभी राष्ट्रीय व क्षेत्रीय विपक्षी दलों को एक नव गठित विपक्षी संगठन ढु.ह.ष्ट.झ. के बैनर तले इकट्ठा कर देश को विपक्ष के एकजुट होने का सन्देश देने की कोशिश की गयी है। यहाँ यह बताने की ज़रूरत नहीं कि भाजपा अनेक धर्मगुरुओं यहाँ तक कि शंकराचार्यों के उच्चस्तरीय विरोध व आपत्ति के बावजूद अपने सभी सहयोगी व संरक्षक संगठनों के साथ व पूरे सरकारी सहयोग से राम मंदिर प्राण प्रतिष्ठा को इतना प्रचारित कर रही है ताकि विपक्ष की हर सत्ता विरोधी आवाज़ नक़्कार ख़ाने में तूती की आवाज़ की तरह दब कर रह जाये।

उधर विपक्षी छू.हृ.ष्ट.छू. गठबंधन के सबसे बड़े घटक कांग्रेस के नेता राहुल गांधी इसी बीच 14 जनवरी से सुलगते हुये मणिपुर राज्य से अपनी दूसरे दौर की भारत जोड़े न्याय यात्रा पर निकाल चुके हैं। इस बार वे मणिपुर से मुंबई तक 6,700 किलोमीटर से ज्यादा की भारत जोड़े न्याय यात्रा पर निकले हैं। कांग्रेस नेताओं के अनुसार राहुल गांधी की यह यात्रा लोगों को आर्थिक, राजनीतिक और सामाजिक न्याय दिलाने

तथा सांवधान व लोकतंत्र पर मंडराते ख़तेरे के प्रति देशवासियों को सचेत करने की यात्रा है। 66 दिनों की यह प्रस्तावित यात्रा 15 राज्यों के 100 लोकसभा क्षेत्र और 337 विधानसभा क्षेत्रों से होकर गुज़रेगी। गौरतलब है कि इससे पूर्व भी राहुल गांधी ने सितंबर 2022 से लेकर जनवरी 2023 तक कन्याकुमारी से लेकर कश्मीर तक भारत जोड़े यात्रा की थी। राजनैतिक विश्लेषकों का मानना है कि पहली यात्रा से न केवल राहुल गांधी की छवि बेहतर हुई है बल्कि इससे उनका राजनीतिक क़द भी बढ़ा था। इसलिए कांग्रेस ने यात्रा का दूसरा चरण शुरू करने का फैसला लिया है। कांग्रेस इन यात्राओं से निश्चित रूप से यह प्रमाणित करना चाहती है कि सत्ता में हो या न हो परन्तु कांग्रेस कल भी देश के सभी धर्मों, भाषाओं, क्षेत्रों व राज्यों का प्रतिनिधित्व करने वाली पार्टी थी और आज भी है। हालांकि सूत्रों के अनुसार ढु.ह.ष.ढु. गठबंधन के ही कई वरिष्ठ नेता राहुल गांधी की इस मणिपुर-मुंबई भारत जोड़े न्याय यात्रा की तिथि व समय को लेकर सहमत नहीं हैं। क्योंकि कांग्रेस की वर्तमान भारत जोड़े न्याय यात्रा ऐसे बक़्त में हो रही है, जब 28 विपक्षी दलों के ढु.ह.ष.ढु. गठबंधन के नेताओं के बीच सीटों के बँटवारे तथा गठबंधन के चेहरे जैसे अति महत्वपूर्ण मुद्दों पर बातचीत जारी है। इनका कहना है कि चूँकि ढु.ह.ष.ढु. गठबंधन इन दिनों सीट शेयरिंग जैसे नाजुक दौर से गुज़र रहा है ऐसे में राहुल गांधी व उनके साथ कई वरिष्ठ कांग्रेस नेताओं की भारत जोड़े न्याय यात्रा में व्यस्तता चिंता का विषय है। परन्तु कांग्रेस पार्टी शायद सीट शेयरिंग के लिये हाने वाली बैठकों से पूर्व ही ढु.ह.ष.ढु.

गठबंधन के कई प्रमुख घटकों की इस रणनीति के अंदाज़ा लगा चुकी है कि सभी छोटे व क्षेत्रीय दल गठबंधन की सबसे बड़ी पार्टी होने के नाते कांग्रेस पर ही दबाव बनाने की कोशिश करेंगे। इसी लिये कांग्रेस छू.हृ.छू.गठबंधन के साथ साथ अपना राष्ट्रीय जनाधार भी पूर्ववत बनाकर रखना चाह रही है। इधर राहुल गांधी विपरीत मौसम व परिस्थितियों में भी अथाव परिश्रम कर व जोखिम उठाकर कांग्रेस को पुनरुत्थान करना चाह रहा है। इसका खोया हुआ जनाधार वापस दिलाने के लिये कृत संकल्प हैं तो दूसरी तरफ अभी भी कांग्रेस से में विश्वासघातियों द्वारा विश्वासघात किये जाने के खबरें आ रही हैं। पिछले दिनों कांग्रेस पार्टी के साथ अपने परिवार के 55 साल पुराने पुश्टैर्न रिश्ते को खत्म करते हुये पूर्व केंद्रीय मंत्री मिलिंद देवरा ने कांग्रेस पार्टी त्याग दी और वे महाराष्ट्र के मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे की शिवसेना (शामिल) में शामिल हो गए। इससे पूर्व भी ठीक इसी तरह की भारत जोड़ो यात्रा जब राहुल गांधी ने 7 सितम्बर 2022 को कन्याकुमारी से कश्मीर के लिये आरम्भ की थी ठीक उसी समय 26 अगस्त 2022 को गुलाम नबी आज़ाद ने भी कांग्रेस से इस्तीफ़ा दे दिया था। और अब भारत जोड़ो न्याय यात्रा पार्टी टू के समय मिलिंद देवरा का पार्टी छोड़ना यह महज़ एक इत्तेफ़ाक है या कांग्रेस के विरुद्ध रच्च जाने वाली साज़िश? निःसंदेह इस समय कांग्रेस के जहां सत्ता के हर उस घट्यंत्र से जूझना है जो उसके कांग्रेस मुक्त भारत अभियान के तहत चलाया जा रहा है। जिसके तहत कांग्रेस में ही चुन चुनकर भीतरघातियों विश्वासघातियों, लालची, सत्ता के चाहवान, बिकाऊ य

भ्रष्ट लोगों को लालच या भय दिखाकर कांग्रेस को कमज़ोर करने की व्यापक साज़िश रची जा रही है। स्वयं गाँधी-नेहरू परिवार के लोगों को किसी न किसी मामले में उलझा कर उन्हें हतोत्साहित करने की कोशिश की जा रही है। साथ ही ढू.ह.ष.द्धु गठबंधन के कई सहयोगी दल भी कांग्रेस से बढ़त हासिल करने की चाह में और अपने सत्ता मोह में कांग्रेस पर पूरा भरोसा नहीं कर पा रहे। इन छोटे दलों को भी यह सोचना चाहिये कि संविधान व देश के लोकतान्त्रिक मूल्यों की रक्षा करना केवल कांग्रेस की ही ज़िम्मेदारी नहीं बल्कि उन सभी राष्ट्रीय व क्षेत्रीय दलों की भी है जो स्वयं को देश के धर्मनिरपेक्ष लोकतान्त्रिक मूल्यों व संविधान का रखवाला बताते हैं।

बहरहाल सत्ता पाने या सत्ता से चिपके रहने के हथकंडे अपनाने वाले नेताओं व दलों की राजनीति से इतर कांग्रेस पार्टी गांधीवादी मूल्यों व सिद्धांतों पर चलने वाली देश की अकेली ऐसे पार्टी है जिसने कभी भी कहीं भी फ़ासीवादी व सम्प्रदायिकतावादी ताक़तों से समझौता नहीं किया। अन्य सभी छोटे बड़े दल अपनी सुविधानुसार समय समय पर अपने विचारों की तिलांजलि देकर भी इन्हीं शक्तियों के किसी न किसी रूप में सहयोगी रह चुके हैं जिन्हें सत्ता से हटाना इनके लिये चुनौती बन गया है। ऐसे में बावजूद इसके कि कांग्रेस इस समय सत्ता, सहयोगियों व भीतरघातियों के साथ साथ गंभीर आर्थिक संकट से भी जूँझ रही है परन्तु इसमें भी कोई शक नहीं कि गाँधी के देश में साम्प्रदायिक शक्तियों का राष्ट्रीय स्तर पर मुक़ाबला भी केवल गाँधी की कांग्रेस द्वारा ही किया जा सकता है।

इंजराइल में भारतीय मजदूरों से छलावा, खतरे में जीवन

- भूपेन्द्र गुसा

गरीबी और बेरोजगारी कितनी भयावह होती है और कितने संत्रास में धकेल देती है, गिरमिट प्रथा इसका ऐतिहासिक प्रमाण है जिसे अंग्रेज मालिकों ने 1834 में शुरू किया था छलांग लगाती अर्थ व्यवस्था की डींगे मारते हुए एक तरफ हम 5 ट्रिलियन डॉलर की अर्थव्यवस्था बनने का दावा कर रहे हैं और दूसरी तरफ हजारों मजदूरों को युद्ध से घिरे संकटग्रस्त इजराइल में किसी सुरक्षा और मानवीय श्रम कल्याण कानूनों के पालन के बिना निर्माण श्रमिकों को भेजने के लिए भर्ती अभियान चला रहे हैं। यह देश में फैली भीषण बेरोजगारी पर देश की वस्तुस्थिति है अभी उत्तर प्रदेश और हरियाणा सरकार ने निर्माण मजदूरों के इजराइल में भतीज़ किए जाने के विज्ञापन निकाले हैं जिनमें अत्यंत आकर्षक वेतन लगभग एक लाख तीस हजार रुपए प्रतिमाह का जिक्र किया गया है राष्ट्रीय कौशल विकास निगम द्वारा जारी प्रपत्रों में इसे विदेश में सपनों का पासपोर्ट ज

बताया गया है। हरियाणा के रोहतक में हजारों की संख्या में हरियाणा, उत्तर प्रदेश, पंजाब आदि राज्यों से मजदूर पहुंच रहे हैं, जहाँ इजराईली नियोक्ता उन्हें इंटरव्यू करने आ रहे हैं। हालांकि वे नहीं जानते कि इस तरह की भतीज़ में वे केंद्र सरकार के ई-माईग्रेट की सुरक्षा से वंचित भी किये गये हैं ई-माईग्रेट पर पंजीकृत श्रमिकों को सरकार कानूनी सुरक्षा प्रदान करती है संकटग्रस्त क्षेत्रों में काम करने वाले मजदूरों की इस आकषण्यक तनख्वाह में से इजरायली नियोक्ता रहने खाने और बीमा के पैसे काट लेगा यह इजराईली मुद्रा में कितना होगा कोई नहीं जानता। मजदूर को आने जाने टिकिट के खचज़ भी स्वयं ही वहन करने पड़ेंगे जबकि उसे राष्ट्रीय कौशल विकास निगम को भी भतीज़ सेवा शुल्क के रूप में 10 हजार का भुगतान भी करना पड़ेगा दिश में बेरोजगारी के भयानक संकट के बीच यह इस तरह की भर्ती है, जिसमें सरकार कोई जिम्मेदारी उठाने के लिये तो तैयार नहीं है, फिर भी फेसिलिटेशन फीस बसूल रही है। इसे

सपनों को सजीव करने का अवसर बता रही है। बिना किसी कानूनी सहायता के इस तरह मजदूरों को संकट ग्रस्त क्षेत्रों में भेजना कहीं गिरमिटिया युग की शुरूआत तो नहीं कर देगा जैसा अंग्रेजों ने 1834 में शुरू किया था जब भारतीय मजदूरों को आप्रेकी देशों जैसे फेजी, त्रिनिडाड, टोबेगा, नेटाल में गत्रों की खेती और शक्कर मिलों में काम करने के लिये ले जाया जाता था। एक कागजी एग्रीमेंट के माध्यम से मजदूरों को ले जाने के इस एग्रीमेंट को गिरमिट और मजदूर को गिरमिटिया कहा जाने लगा और उन्हें गुलाम बना लिया गया था। इतिहास में दर्ज है कि गिरमिटियायों की भतीज़ में सामान्यतः 40 फीसदी महिलायें भी जातीं थीं काफी महिलायें मालिकों के शोषण का शिकार होतीं थीं गिरमिटिया स्त्री या पुरुष शादी नहीं कर सकता था और अगर कर ले तो उनकीं संताने भी मालिक की संपत्ति मानी

जातीं थीं वे एक नारकीय जीवन जीने पर मजबूर थे। 112 से 18 घंटे काम करने वाले ये श्रमिक गिरमिट समाप्त हो जाने पर वापिस भी नहीं लौट पाते थे क्योंकि उनके पास वापिस आने के पेसे भी नहीं होते थे इस अवस्था में या तो वे किसी दूसरे मालिक के गुलाम हो जाते थे या मालिकों द्वारा बेच दिये जाते थे किंतु गिरमिटिये समुद्री यात्रा में ही समुद्री बीमारियों से मर जाते थे त्विकिन कोई कानून इस दमन से सुरक्षा नहीं देता था उनकी अकाल मौतें उनके परिवारों को निरंतर गुलामी के लिये विवश कर देती थी। विदेशी धरती पर इस शोषण और दमन से गांधी जी ने संघर्ष किया और गोपालकृष्ण गोखले से मिलकर 1912 में इंपीरियल लेजिस्लेटिव कॉसिल में इस पर प्रतिबंध लगाने की मांग की तोताराम सनाड़्य जैसे गिरमिटियों की पीड़ा और संघर्ष से विचलित गांधी जी ने भारत आकर दिसंबर 1916 में भारत सुरक्षा और गिरमिटिया अधिनियम कांग्रेस के अधिवेशन में रखा।

मानसिक ऊर्जा के लिए जरुरी: मस्तिष्क के टॉनिक....मेध्य रसायन

वैद्य अरविन्द प्रेमचंद जैन

आजकल मानसिक रोगों की बहुलता हैं साथ ही मोबाइल टी वी नौकरी कार्य व्यवसाय आदि में मानसिक ऊर्जा का उपयोग अधिक होने से मानसिक तनाव आदि रोग अधिक दिखाई देने के कारण मानसिक ऊर्जा की जरूरत पड़ती हैं जो हमारे पास सरलता और सुगमता से उपलब्ध हैं जिनके उपयोग से हम अधिक मानसिक ऊर्जावान बन सकते हैं। मस्तिष्क को तेज़ और अधिक सक्रीय बनाने के लिए जरूर करें आयुर्वेदिक औषधियों का सेवन। आपकी कार्यक्षमता में सुधार होगा। आज के समय ज्यादातर नौकरियां ऐसी हैं जिनमें तेज़ दिमाग की जरूरत होती है। साथ ही लगातार मानसिक तनाव लेते हुए सही अधिक दिखाई तरह से काम कर सकनेवाले अधिकारी कर्मचारी हर किसी को चाहिए होते हैं। ऐसे में बहुत जरुरी हो जाता है यह जानना कि आखिर हम अपने दिमाग को लगातार सक्रिय कैसे रख सकते हैं।

प्रकृति ने हमें बहुत सारी जड़ी.बूटियां और औषधियां दी हैं जो हमारे शरीर और मस्तिष्क को स्वस्थ रखने का काम करती हैं। दिमाग को लगातार ऊर्जा देनेवाली इन प्राकृतिक औषधियों को आयुर्वेद में एक खास वर्ग में रखा गया है इसे आयुर्वेद मेध्या और नॉट्रोपिक ग्रुप कहते हैं।

ब्राह्मी ;बकोपा मोननेरीः;ब्राह्मी एक एडाप्टोजेनिक जड़ी बूटी है। यह ब्रेन के न्यूरोट्रांसमीटर जैसे सेरोटोनिन डोपामाइन और गाबा को संशोधित करने का काम करती है। साथ ही तंत्रिका तंतुओं के कुशल संचरण में सुधार करती है। ब्राह्मी का सेवन करनेवाले लोगों के दिमाग पर तनाव में का बहुत अधिक असर नहीं हो पाता है। क्योंकि ब्राह्मी मस्तिष्क की कोशिकाओं में लचीलापन बढ़ाने का काम करती है। इससे यादादाश्त बढ़ती है सीखने की क्षमता बढ़ती है और ताजगी बनी रहती है।

ब्राह्मी को ब्रेन ब्रूस्टर के नाम से भी जाना जाता है। यह गीली मिट्टी में अपने आप उगती है। इसमें छोटे.छोटे पर्फल या फिर सफेद फूल भी लगते हैं जिनमें ज्यादा से ज्यादा पांच पंखुड़ियां होती हैं। फूलों सहित यह पौधा गुणकारी औषधि के रूप में प्रयोग में लाया जाता है। वचा ;एकोरस कैलमास-वचा में चिंता भय और अवसाद जैसे लक्षणों को दूर करने के गुण पाए जाते हैं। यह सेंट्रल नर्वस सिस्टम ;सीएनएस पर काम करती है और इससे अवसाद के लक्षणों और कारणों से मुक्ति मिलती है। वचा व्यक्ति के मस्तिष्क के विभिन्न क्षेत्रों में मोनोमाइन स्तरों में परिवर्तन करती है। मानसिक संतुलन बनाए रखनेवाली इलेक्ट्रॉनिक वेव्स को सही बनाए रखने के कार्य में मदद करती है।

वच का पौधा मूल रूप से यूरोपीय वनस्पति है। इसमें कई तरह के औषधीय गुण होते हैं। औषधि के रूप में इसकी जड़ से बने चूर्चा ;वाचा पाउडर का इस्तेमाल किया जाता है। सैकड़ों साल पहले इसका प्रयोग मिस्र और ग्रीस में होता थ।

जटामांसी

;नार दोस्तच्चस भी कहते हैं।

जटामांसी×.जटामांसी केंद्रीय मोनोमाइन मंडुकपर्णी ;सेंटेला एशियाटिक

और निरोधात्मक अमीनो एसिड के स्तर .मंडुकपर्णी मानसिक स्पष्टा एकाग्रता में .शंखपुष्पी तनाव बढ़ाने वाले हॉर्मोन को बढ़ाती है जिसमें से रोटोनिन सुधार करती है और न्यूरोट्रांसमीटर्स . कोर्टिसोल के स्तर को नियंत्रित करती 5.हाइड्रॉक्सिस्टोल एसिड ;जीएबी डोपामाइन नॉरपेनेफ्रिन या सेरोटोनिन है। इससे तनाव आपके दिमाग पर हावी गामा.एमिनो ब्यूटेनिक एसिड और टॉरिन स्नाव को संतुलित करती है। इसके नहीं हो पाता है। शंखपुष्पी के सेवन से के स्तर में बदलाव शामिल है। ये सभी सेवन से न्यूरॉन्स ;मस्तिष्क की मन को शांत बनाए रखने में सहायता मिलती तत्व निराशा को दिमाग पर हावी होने से कोशिकाओं को पुनर्जीवित होती है। शंखपुष्पी तंत्रिका तंत्र को शांत करती रोकते हैं और डिप्रेशन से बचाते हैं। और मानसिक तनाव को कम करती है और अनिद्रा से निपटने में

जटामांसी ;जटामांसी हर्ब सहपुष्पी हैं मंडुकपर्णी का अर्क पाण्डु रोग विषदोष बेहद प्रभावी है। यष्टिमधु या मुलहठी या औषधीय पौधा होता है। जिसका प्रयोग शोथ तथा ज्वर.शामक होता है। इसका मुलेठी एक ज्ञाड़ीनुमा पौधा होता है। इसका तीखे महक वाला इत्र बनाने में किया जाता शाक कटु तिक्के शीत वातकारक तथा वैज्ञानिक नाम ग्लीसीरहीजा ग्लाब्र कहते हैं। इसको जटामांसी इसलिए कहा जाता कफितशामक होता है। यह श्वास.नलिका है। मुलहठी एक प्रसिद्ध और सर्वसुलभ है क्योंकि जटामांसी की जड़ों में जटा या शोथ प्रतिश्याय वृक्करोग मूत्रमार्गगतशोथ जड़ी है। काण्ड और मूल मधुर होने से बाल जैसे तंतु लगे होते हैं। इनको बालझड़ जलशोफरतिज विकार तीव्र शिरशूल पामा मुलहठी को यष्टिमधु कहा जाता है गिलोय तिक्क राल आदि रहते हैं।

तथा विकार.शामक होती है।

शंखपुष्पी ;एवलवुलस अलसिनोइड्स

जटामांसी और निरोधात्मक अमीनो एसिड के स्तर .शंखपुष्पी तनाव बढ़ाने वाले हॉर्मोन को बढ़ाती है जिसमें से रोटोनिन सुधार करती है और न्यूरोट्रांसमीटर्स . कोर्टिसोल के स्तर को नियंत्रित करती 5.हाइड्रॉक्सिस्टोल एसिड ;जीएबी डोपामाइन नॉरपेनेफ्रिन या सेरोटोनिन है। इससे तनाव आपके दिमाग पर हावी गामा.एमिनो ब्यूटेनिक एसिड और टॉरिन स्नाव को संतुलित करती है। इसके नहीं हो पाता है। शंखपुष्पी के सेवन से के स्तर में बदलाव शामिल है। ये सभी सेवन से न्यूरॉन्स ;मस्तिष्क की मन को शांत बनाए रखने में सहायता मिलती तत्व निराशा को दिमाग पर हावी होने से कोशिकाओं को पुनर्जीवित होती है। शंखपुष्पी तंत्रिका तंत्र को शांत करती रोकते हैं और डिप्रेशन से बचाते हैं। और मानसिक तनाव को कम करती है और अनिद्रा से निपटने में

जटामांसी

हर्ब सहपुष्पी

के अर्क पाण्डु रोग विषदोष बेहद प्रभावी है। यष्टिमधु या मुलहठी या

औषधीय पौधा होता है। जिसका प्रयोग शोथ तथा ज्वर.शामक होता है। इसका मुलेठी एक ज्ञाड़ीनुमा पौधा होता है। इसका तीखे महक वाला इत्र बनाने में किया जाता शाक कटु तिक्के शीत वातकारक तथा वैज्ञानिक नाम ग्लीसीरहीजा ग्लाब्र कहते हैं। इसको जटामांसी इसलिए कहा जाता कफितशामक होता है। यह श्वास.नलिका है। मुलहठी एक प्रसिद्ध और सर्वसुलभ है क्योंकि जटामांसी की जड़ों में जटा या शोथ प्रतिश्याय वृक्करोग मूत्रमार्गगतशोथ जड़ी है। काण्ड और मूल मधुर होने से बाल जैसे तंतु लगे होते हैं। इनको बालझड़ जलशोफरतिज विकार तीव्र शिरशूल पामा मुलहठी को यष्टिमधु कहा जाता है गिलोय तिक्क राल आदि रहते हैं।

स्वस्थ पाव्यतंत्र के लिए जयफल भी जरुरी

वैद्य अरविन्द प्रेमचंद जैन

जयफल ;न्यूट्रॉमैग एक सदाबहार वृक्ष है जो इण्डोनेशिया के

सकते हैं।

कैंसर से घरेलू बचाव के तौर पर इसका सेवन किया जा सकता है। जयफल का एसेंशियल ऑयल एक एंटीऑक्सीडेंट

अलग हो सकती है। आपके द्वारा ली जाने वाली खुराक आपकी उप्र स्वास्थ्य और अन्य कई चीजों पर निर्भर करती है। हर्बल सप्लीमेंट हमेशा सुरक्षित नहीं होते हैं। अगर आप

गर्भवती हैं या फिर शिशु को स्तनपान करवा रही हैं तो इसका सेवन करने से पहले एक बार डॉक्टर से सलाह अवश्य लें। ऐसा इसलिए है कि गर्भवस्था में महिला को खानपान का ध्यान रखना जरुरी है ऐसे में अगर जयफल का सेवन किया जाए तो कई बार यह नुकसानदायक साबित हो सकता है। इसलिए एक बार डॉक्टर से सलाह अवश्य लें। अगर आपको किसी तरह की एलर्जी या दर्वाई से नुकसान है तो जयफल का सेवन बिना डॉक्टर के सुझाव के न करें। आपको कोई अन्य बीमारी विकार या कोई चिकित्सीय उपचार चल रहा है तो इसका सेवन न करें यदि आपको किसी तरह के खाने जानवर या सामान से एलर्जी है तो जयफल का सेवन करने से बचना चाहिए। 120 मिलीग्राम या उससे अधिक जयफल की खुराक रोजाना लंबे समय तक लेने से मतिभ्र और अन्य मानसिक दुष्प्रभाव हो सकते हैं त्वचक

आना अनियमित धड़कन दिमाग की क्षति और मृत्यु तक हो सकती है। लिवर के लिए शोधकर्ताओं के मुताबिक अधिक मात्रा में जयफल का इस्तेमाल करने से पहले एक बार डॉक्टर से सलाह जरूर लीजिए। लिवर की दवाओं के साथ अगर जयफल का इस्तेमाल किया जाए तो यह दवाओं को बेसर कर सकता है। जयफल के साथ अगर लिवर की दवाएँ ली जाएं तो इसके कई तरह के दुष्प्रभाव हो सकते हैं इसलिए इसका सेवन करने से पहले डॉक्टर से सलाह जरूर लीजिए।

गठिया की समस्या किसी भी उम्र में हो सकती है। गठिया के रूप में कार्य करता है। जो कैंसर की रोकथाम के लिए होने के कई कारण भी होते हैं। गठिया होने पर प्रभावित जगह परदगार हो सकता है। इसके अलावा इसमें मौजूद एंटी.माइक्रोबियल पेट के कैंसर से भी बचाव करते हैं। करना चाहिए। जयफल में एंटी.इंफ्लेमेटरी गुण होते हैं जो पाचन विकारों का इलाज ;दस्त मतली पेट में एंठन और दर्द आंतों की गैस इसमें ऐसे रसायन होते हैं जो केंद्रीय तंत्रिका तंत्र को प्रभावित कर स

Nikki Haley hopes to stop Trump's bull run in the presidential GOP primary

Washington : Nikki Haley, the fiercest challenger to ex-president Donald Trump in the GOP 2024 primary, banks on the most unlikeliest of ally, Democrats, who might flip, to vote for her on her home turf South Carolina, to stop Trump's bull run in the presidential race. Nikki Haley, the former UN ambassador appointed by Trump himself, will try to slow down Trump's seemingly inevitable march toward the GOP nomination. Haley is banking on a bloc of home state voters she's never needed to court before, the Democrats, media reports said.

Trump's absolute dominance in the Iowa primary, narrow win in New Hampshire, seems to have instilled an aura of invincibility around his primary campaign. Haley hopes to pierce that and salvage an sense of viability past South Carolina, and she is planning to expand her coalition beyond anti-Trump Republicans and independent-minded voters - a task that would almost certainly include at least small pockets of Democrats not sold on re-electing President Joe Biden or those willing to switch sides to try to stop Trump from getting the GOP nomination, NBC reported.

The political maths is being made more complicated by the incentive for Biden and Democrats to generate a "monster turnout" after making South Carolina the party's first sanctioned nominating contest, and there is less evidence of any cross voting in the Palmetto State. "Democrats do not vote in Republican primaries here, just like Republicans won't vote in Democratic primaries," said former South Carolina Republican Party Chairman Katon Dawson. "We tried and tried and tried, I spent money doing it. We found there was not much there."

Haley says she does not "have to win" her home state of South Carolina but needs "momentum". In both New Hampshire and Iowa, Haley faced criticism from opponents that she was targeting Democrats to offset her disadvantage with Republican primary voters, an idea her campaign has rejected. Officials have not, however, disputed that they are trying to expand the Republican base.

"The Republican Party has to be a story of addition again, not subtraction. Trump lost races we should have won in 2018, 2020 and 2022," Haley spokeswoman Olivia Perez-Cubas said. "If Republicans want to start winning again, we have to start bringing in new voters, including conservatives, independents and Democrats who are fed up with Joe Biden."

Some Republicans feel there are still three weeks between the Democrats' primary

on Saturday and the Republicans' February 24 primary that creates a unique opportunity for Haley to pick up voters who might not ordinarily vote in a GOP primary.

In South Carolina, people can vote to take part in either party's primary. So if a voter does not cast a ballot in the Democratic primary, Haley's team will have three weeks to crunch the numbers and come up with a plan to target the exact set of voters who have yet to vote in the state, NBC said.

"Haley should absolutely look to turn out every voter possible in the primary, and with the democratic Presidential Primary being held three weeks prior, there should be ample time to identify those who did not vote in the primary and encourage them to vote in the Republican Primary," said Alex Stroman, a former executive director of the South Carolina GOP.

He said South Carolina not requiring party registration "gives us the best candidates to win general elections." Haley needs to juice turnout among those independents, moderates and true Republicans to improve on her results in New Hampshire and launch her into Michigan and then Super Tuesday states," Stroman said referring to the March 5 round of primaries in 16 states.

Jay Parmley, executive director of the South Carolina Democratic Party, said they have heard from some Democrats planning to vote for Haley. "Yeah, we have heard that is happening. It might be smart for Haley, but it's stupid for Democrats to vote in the Republican primary," he said. "She is just as bad as Donald Trump. My call to Democrats is, 'If you

didn't vote for her as governor, why would you vote for her as the nominee?'"

"We are doing everything we can to talk to Democrats and get them to vote. Now we have some saying they may vote for Haley to try and stop Trump," Parmley added. "That's just stupid!" Haley has portrayed herself as the eager beaver politician ready to take head on the establishment in both political parties, an opportunity she has in her home state. Both the Biden and Trump camps have signalled to Haley to drop out so that they can turn their focus to a general election matchup they view as already set. On the night of the New Hamp-

Imran Khan, Bushra Bibi sentenced to 14-year imprisonment in Toshakhana case

Rawalpindi : An accountability court on Wednesday sentenced former Pakistan premier Imran Khan and his wife Bushra Bibi to 14 years imprisonment in the Toshakhana case, local media reported. The verdict comes a day after the PTI founder was sentenced to 10 years imprisonment in the cipher case by a spe-

cial court established under the Official Secrets Act. Accountability court judge Mohammad Bashir presided over the hearing at Rawalpindi's Adiala jail, where the former Khan is incarcerated, The Express Tribune reported. Imran and Bushra were also barred from holding any public office for the next 10 years and were fined

around Rs 1,574 million, The Express Tribune reported. The judge also asked the two to record their statements under Section 342 of the Code of Criminal Procedure and closed the right of cross-examination of the prosecution witnesses. The couple were indicted in the reference on January 9. Reacting

strongly to the verdict, the PTI termed it as "complete destruction of every law" and claimed the former premier and first lady have faced "yet another kangaroo trial". The party further said no right of defence was given to either Imran or Bushra and the case has "no basis" to stand on in any higher court, similar to the cipher trial.

"Redefining Matrimony: Prioritizing Character Over Wealth"

Aubaid Ahmad Akhoon
akhoon.aubaid@gmail.com

In the dynamic journey of seeking life partners, one is met with both excitement and challenges. The universal longing for a beautiful, mature, morally sound, and understanding life partner often encounters the paradox where wealth seems to overshadow the importance of character in marital decisions.

Changing Dynamics: Elevating Character Above Wealth

In navigating the contemporary landscape of matrimony, there is a disconcerting reality where financial considerations sometimes obscure the significance of character, moral values, and understanding. While financial stability is undeniably important, it should enhance rather than overshadow virtues like caring, love, and mutual respect.

Societal Pressures and Unrealistic Standards

The societal pressure to conform to materialistic ideals adds stress to the pursuit of an ideal life partner. Acknowledging that wealth alone does not guarantee a fulfilling marriage is crucial. Prioritizing virtues such as kindness, empathy, and shared values becomes the cornerstone for building lasting relationships.

Reevaluating Cultural Norms

The challenges faced call for a reassessment

of cultural norms that prioritize financial status over character. Ancestors, guided by principles of morality and virtue, regarded an individual's character as paramount. Deviating from these ethical foundations has given rise to contemporary challenges in the matrimonial arena.

Religious Teachings and Ethical Values

Many religions emphasize the importance of morality, compassion, and ethical conduct in marital relationships. Revisiting these teachings and integrating them into our contemporary approach to marriage, placing character and virtue at the forefront, becomes imperative.

"And among His Signs is this, that He created for you mates from among yourselves, that ye may dwell in tranquility with them, and He has put love and mercy between your (hearts)" - Quran 30:21

The Conundrum of Marriage Age and Birth Rates

The increasing age at which individuals choose to marry contributes to a decline in birth rates. Recognizing the significance of timely unions becomes pivotal. A societal shift towards this recognition can address not only the quest for the right life partner but also the broader issue of declining birth rates.

Building a Noble Society: A Call for Change

Creating awareness within religious congregations, through Friday prayers and various social networks, emerges as a catalyst for change. Emphasizing the value of character-driven unions over materialistic considerations becomes the cornerstone for the formation of a morally upgraded, respectful society.

Addressing the Ease of Illegal Relationships

In the contemporary landscape, forming illicit relationships has become more accessible than nurturing legal ones. This shift demands a radical change in societal attitudes. Instead of engaging in divisive quarrels, religious scholars (Ulamas) from various mathabs can play a pivotal role. Frequent awareness-raising during Friday prayers and on social network platforms can contribute to creating a noble, morally upgraded, decent, and respectful society where warm feelings of respect extend to everyone.

Controlling Extravagance in Marriages

Extravagance in marriages demands attention. Advocating for controlled spending on weddings, promoting modest celebrations, not only aligns with ethical principles but also prevents financial burdens on newlyweds.

Tackling Deceptive Practices and Caste System

In addition, addressing the prevalence of deceptive practices by matchmakers who sell

fake profiles for financial gains is crucial. Working towards creating a transparent matrimonial system can foster trust and authenticity in the pursuit of life partners.

"The best of you are those who are best to their wives." - Prophet Muhammad (PBUH)

Moreover, educating elders to shift their mindset while looking for matches is imperative. The ingrained caste system, especially in Kashmiri society, has been detrimental to the matrimonial landscape. As highlighted in Islamic teachings, focusing on the character of individuals should take precedence over rigid religious considerations.

A Paradigm Shift for a Harmonious Society

Bottom line, this article serves as a call to action, urging individuals and communities to play a role in reshaping societal perspectives on matrimony. By collectively working towards a transparent, ethical, and character-driven approach, we can pave the way for a society where character and respect form the bedrock of relationships, transcending the limitations imposed by financial motives, deceptive practices, and outdated societal norms.

About the Author:

Aubaid Ahmad Akhoon is a distinguished Educational Columnist, Motivational Speaker, and Associate Editor of the weekly educational publication 'Education Quill.'

At the core of discussion on Examination is the focus on a holistic educational approach. It advocates critical thinking and practical application of knowledge.

As the Chairperson of the National Commission for Protection of Child Rights (NCPCR), I have closely observed the transformative journey of the Indian education system, especially in the context of examinations. Central to this transformation is Prime Minister Narendra Modi's 'discussion on Examination' initiative, a pioneering effort to alleviate the stress surrounding exams. We need to understand this significant shift and advocate for a societal movement to destress the exam process.

Over the last few decades, the Indian education system has seen a tendency to equate academic success with a student's overall worth, which has inadvertently created an environment of high pressure. This approach has led to negative consequences, including student anxiety and mental health issues. 'discussion on Examination' emerges as a pivotal initiative, redefining this outlook by viewing examinations as a celebration of knowledge and learning.

Through my experiences and interactions within the educational sphere, I have come to understand the importance of this cultural shift. The annual dialogues initiated by Prime Minister Modi are not just conversations; they are catalysts for nationwide educational reform. These interactions allow for an exchange of ideas and concerns, fostering a supportive and understanding environment for students.

At the core of 'discussion on Examination' is the focus on a holistic educational approach. It challenges the conventional focus on grades and marks, advocating for a system that values understanding, critical thinking, and practical application of knowledge. Parents and teachers play a crucial role in

From stress to festivity

(understand this significant shift and advocate for a societal movement to destress the exam process.)

Vijay Garg Retired Principal
Educational columnist malout

this transformation. In many Indian households, there is a deep-rooted belief that academic excellence is the sole path to success, often overshadowing other talents and skills. Changing this mindset is essential. We need to foster a balanced approach where academic achievements are acknowledged, but not at the expense of a child's mental health or personal growth.

Furthermore, the Indian socio-economic landscape demands an education system that is adaptable and inclusive. 'discussion on Examination' acknowledges this need and champions an education system that nurtures diverse talents, encouraging critical and creative thinking, essential for tackling future challenges.

However, the true measure of success for such an initiative lies in its acceptance and implementation across the nation. This requires a collaborative effort from the government, educational institutions, parents, and students.

In addition to these efforts, there is a need for a broader dialogue on the purpose of education. Education should not just be about scoring well in exams but about developing a well-rounded personality. This includes nurturing emotional intelligence, ethical values, and a sense of social responsibility. 'discussion on Examination' can be a platform to initiate discussions on these broader aspects, ensuring a more comprehensive development of our future generations.

Moreover, integrating innovative teaching methodologies can play a significant role in transforming the learning experience. Interactive and experiential learning methods can make education more engaging and less intimidating.

'discussion on Examination' is a journey towards an education system that respects and nurtures individual potential. It marks the beginning of an era where examinations are a part of a larger, more enriching educational

experience. Our collective responsibility is to ensure that this change is deeply ingrained in our educational philosophy. With persistent efforts and a united vision, we can redefine the way examinations are perceived, leading to a future where our children are not just academically proficient but also emotionally and ethically strong.

In this context, it is crucial to address the broader implications of this stress-free examination approach. Reducing stress is not merely about changing the examination pattern; it involves nurturing an ecosystem that supports mental well-being and encourages continuous learning. This involves creating supportive environments both at home and in schools, where children can express themselves freely and seek help without hesitation.

Additionally, incorporating life skills and emotional intelligence into the curriculum is essential. In today's rapidly changing world, students need to be equipped with skills such as resilience, adaptability, and empathy. These skills, along with academic knowledge, will prepare them to face life's challenges effectively. Continuous dialogue between educators, policymakers, and stakeholders can lead to more informed and effective strategies for educational reform. 'discussion on Examination' can serve as a model for such collaborative efforts, fostering a culture of open communication and shared learning. The path forward requires persistence, collaboration, and a shared vision. It is a path towards a future where our education system not only imparts knowledge but also instils values and builds character. With continued efforts and a united commitment to change, we can ensure that the spirit of 'discussion on Examination' permeates every aspect of our education system, making it a nurturing, inclusive, and empowering space for all our children.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

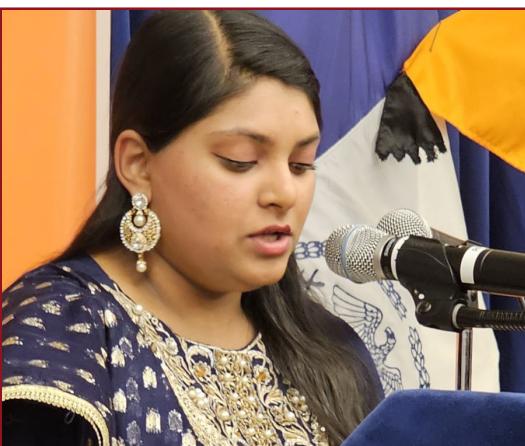
Guru Gobind Singh ji ' S Birthday celebrated in Manhattan NY City Public Advocate Jumaane D William was attended this celebration.

NewYork- (Preetnama)- Japneet Singh organized Guru Gobind Singh Ji ' Birthday celebration program in David N. Dunkins Municipal Building City Center NewYork On Monday January 29th, 2024 . Gurudwara Baba Makhan Shah Lubana Richmond Hill and Gurudwara Sikh Culture Society Richmond Hill

committee Members specially came in this program. Sant Bab Prem Singh Sikh Culture Society NY, 5k Run organisation , Guru Nanak Mission Organisation, and all communities people also came to celebrate Guru ji's Birthday.

NY City Public Advocate Jumaane D Williams was

attended this celebration. He wore beautiful turban and praised Sikhism. Program started with Ardas . After that Gatka Team presents Gatka (martial art) . Kids sung Shabd Kirtan . Japneet Singh honoured community leaders with appreciation award . He also thanked to everyone for join this beautiful celebration.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

Guru Gobind Singh ji ' S Birthday celebrated in Manhattan NY City Public Advocate Jumaane D William was attended this celebration.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor

Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

Photos of Republic Day of India Event celebration at Nassau county Legislative Building organized by Mr Bobby Kumar Kalotee Community Leader and Team Deepak Bansal Jay Singh and Vimal Goyal, Mukesh Modi, all leaders of community and Nassau county officials guest

PHOTOS BY : THAKUR

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

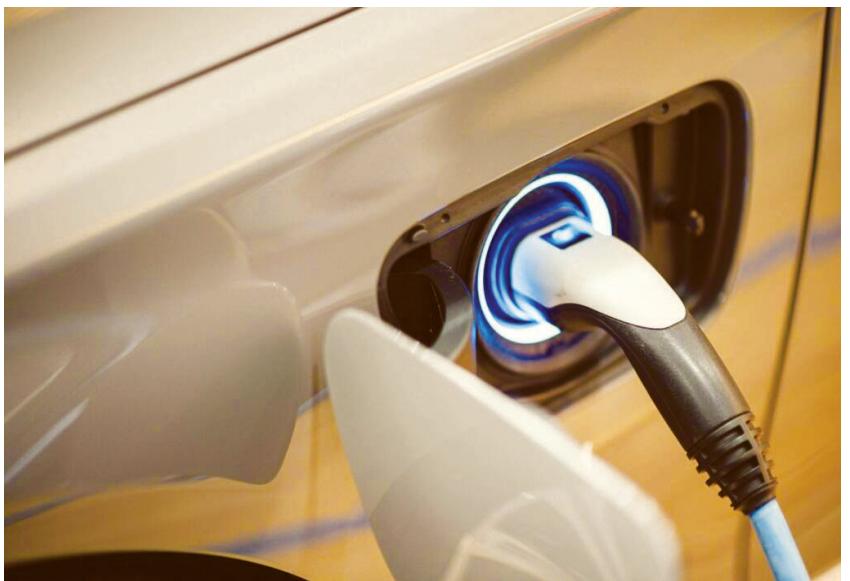
Photos of Republic Day of India Event celebration at Nassau county Legislative Building organized by Mr Bobby Kumar Kalotee Community Leader and Team Deepak Bansal Jay Singh and Vimal Goyal, Mukesh Modi, all leaders of community and Nassau county officials guest

PHOTOS BY : THAKUR

Electric Vehicle Sales Show Signs of Stalling as GM, and Ford Cut Prices

Electric vehicle (EV) sales vehicles over EVs. This shift in are exhibiting signs of slowdown, preference has significant raising questions about the long- implications, not only for the term prospects of the EV market. automotive industry but also for Despite significant investments global dynamics, state budgets, and and government subsidies, commodity prices. consumers seem to prefer Evidence of this slowdown is traditional gasoline-powered mounting. Hertz, which had

previously purchased 100,000 Teslas in 2021, recently began phasing out one-third of its EV fleet, incurring a \$245 million charge against its earnings. The company's plan to buy 175,000 EVs from GM is also uncertain. Outside of affluent and trendy areas, consumers are showing more interest in hybrid and gasoline-powered vehicles. In the fourth quarter of 2023, EV sales only grew by 1.3%, and EVs tend to spend more time on dealer lots compared to gasoline-powered cars.

Furthermore, price wars, with companies like Ford, Tesla, and GM slashing EV prices by an average of 20%, have not significantly boosted sales. Ford, in particular, is reportedly losing \$36,000 on each unit sold. State governments have been offering substantial subsidies for EVs despite their own budget deficits.

California, for instance, provides an additional \$7,000 to each new EV buyer on top of the federal credit, despite having a \$68 billion budget deficit. New Jersey also offers \$4,000 checks to EV buyers despite dwindling revenues. The sustainability of these subsidies is in question.

Toyota, which bet on hybrids instead of EVs, has seen its share price outperform GM's by 40% over the past year. Toyota Chairman Akio Toyoda stated that people are now

"finally seeing reality." Hybrids and gasoline-powered vehicles require fewer parts and fewer man-hours to manufacture, providing a more practical and cost-effective alternative for automakers.

The challenges facing EVs extend beyond consumer preferences, including concerns about the electrical grid's reliability. Frequent and prolonged blackouts have raised

doubts about relying on electric mobility, especially with renewable energy sources susceptible to weather-related disruptions.

While China's EV market has seen substantial growth, it remains vulnerable to weaker U.S. sales and fluctuations in commodity prices. China's heavy reliance on key minerals from countries like Zimbabwe, the Democratic Republic of the Congo, Cuba, and Russia could pose challenges if commodity prices decline.

In contrast, the 1990s bread-machine fad did not receive public subsidies, mandates, or aggressive pricing strategies, and it eventually faded away. The EV market has been actively promoted by various stakeholders, but consumers are not fully embracing it, indicating that the internal combustion engine still holds a dominant position in the automobile market.

SUBARU CANADA ANNOUNCES PRICING FOR 2024 WRX LINEUP; NEW RS AND GT TRIMS FEATURED

New RS and GT trim levels the WRX comes standard with a 2.4-litre turbocharged Subaru BOXER engine producing 271 horsepower at 5,600 rpm and 258 lb-ft of torque in a broad torque curve of 2,000-5,200 rpm. The WRX is equipped with a 6-speed manual transmission and Subaru symmetrical full-time all-wheel drive. Other standard features include a dual 7.0-inch touch-screen infotainment system, Apple CarPlay and Android Auto, SiriusXM satellite radio with Travel Link (free 3-month trial), a 6-speaker audio system, and heated front seats. Outside, the WRX features a striking design incorporating compact fully-automatic LED headlamps with high-beam assist, a functional hood scoop, quad-tip polished high-performance exhaust, and 17-inch aluminum alloy wheels. Aerodynamic-textured black cladding along the rocker panels and wheel arches provides extra protection on rough roads for those looking to connect the WRX back to

its rally roots. Moving up to the Sport trim with a manual transmission, starting at \$38,195, the interior is enhanced with an 11.6-inch tablet-style touch-screen infotainment system with Wireless Apple CarPlay and Android Auto functionality. SiriusXM with 360L (free 3-month trial) is added and offers the most advanced in-car experience with on-demand listening, personalized recommendations, direct tuning, live sports and more. Subaru STARLINK Connected Services (3-year free trial), Subaru Rear /Side Vehicle Detection (SRVD), and Emergency Automatic Steering are added alongside dual-zone automatic climate control,

aluminum alloy pedals, premium cloth seating surfaces, proximity key with push-button start, power-tilting and sliding sunroof with sunshade, and auto-dimming rearview mirror with HomeLink and compass. Externally, the Sport trim gains LED fog lights, a low-profile lip spoiler, and 18-inch aluminum alloy wheels. The Sport trim is also available in an automatic variant, equipped with the SPT. This trim provides a host of SPT-specific features such as a transmission oil cooler, Auto Vehicle Hold, Reverse Automatic Braking, a Variable Torque Distribution centre differential, electronic parking brake, and SI-DRIVE. Sport SPT trim starts at \$40,095. At the heart of the 2024

WRX lineup is the new RS trim, offering significant improvements in driving performance and dynamics. Based on the Sport with the 6-speed manual, the RS comes equipped with a high-performance Brembo braking system, including red-painted 6-piston front calipers, red-painted 2-piston rear calipers, larger pads, and cross-drilled rotors, enhancing stopping power, fade resistance, and pedal feel. Front and rear suspension receive an RS-tune and suspension dampers have also been optimized for the RS-exclusive 19-inch gunmetal alloy wheels wrapped in 245/35 R19 Bridgestone Potenza S007 tires for maximum grip and cornering ability.

Mercedes-Benz eEconic used for road safety in Stockholm

TMA Bolaget AB, a leading to its fleet. The eEconic is based Swedish road safety enterprise, on the tried-and-true Econic and has recently added two fully electric was specifically developed as an eEconic special-purpose vehicles all-electric alternative for locally to its fleet. TMA Bolaget AB, a leading CO2-neutral use in urban Swedish road safety enterprise, environments. Primarily used for has recently added two fully electric waste management up until now, it eEconic special-purpose vehicles will now be part of TMA operations in Sweden.

The special-purpose vehicles are so-called TMA-vehicles, which are equipped with mobile impact absorbers – also known as TMA or truck-mounted attenuator – to secure construction sites of short duration, for example. The truck-mounted attenuator can protect all parties involved in the event of a collision.

The two eEconic were equipped by Vicky Teknik, which has many years of experience with TMA bodies. The vehicles are equipped with a separate battery system with approx. 20 hours of operating capacity per charge, and additional solar cells.

Clarke notes technical change in Labuschagne's batting, backs him to return to form for NZ Tests

Melbourne-Former Australia captain Michael Clarke has noted a technical change in Marnus Labuschagne's batting and has backed the top-order batter to rectify it and be back to scoring ways for the tour of New Zealand.

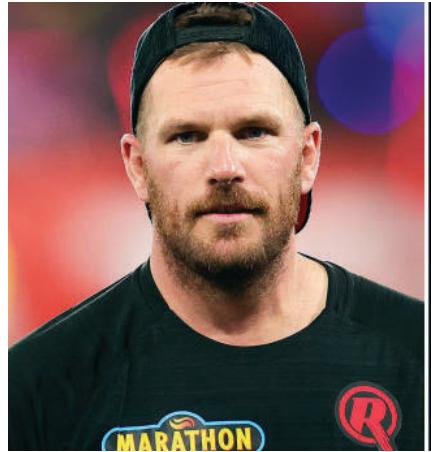
Labuschagne had a horrid time in

Australia's drawn 1-1 Test series against the West Indies, making just 19 runs in four innings. His average for the Australia Test summer stands at 28.25, after amassing 226 runs overall. Moreover, he has scored just one century and six half-centuries in his last 18 Test matches. "The only thing I can see technically is that he just looks to be squaring up a little bit with his right shoulder. So mainly the balls that are that back-of-a-length, instead of staying really side on like he does and back-foot defends the ball to cover or to point, or even drops it to his feet, he's just squaring up a little bit. And that's why he's playing a little in front of himself, edging it

to a second, third (slip), gully area." "Again, he's such a good player, he'll go away now, he'll work on that before New Zealand. You can't write Marnus off. He's batting at No. 3 which is one of the toughest positions in Test cricket. Don't be surprised if he comes out against New Zealand and he's the leading run-scorer. About every top-class batsman goes through a stage like this," said Clarke to ESPN's Around The Wicket show. Australia's next Test assignment is a two-match series against New Zealand, starting on February 29. Former cricketer Callum Ferguson believes the challenge will be huge for Australia's top order batters comprising

Labuschagne, Steve Smith and Usman Khawaja when they head to New Zealand for the series coming under 2023-2025 World Test Championship cycle. "Don't think Marnus is the only one getting caught out squaring up and that can be a bit of a result of batting on some wickets that are bowler-friendly. You just get a little bit out of shape, so they're going to have to do some hard work before they get over to New Zealand to just get a bit more side on, a few of them, and start playing a touch later. Because over in New Zealand they'll be seaming, swinging conditions and New Zealand are very good at extracting the most out of those pitches."

Bowlers been getting Aus out of jail; middle-order numbers are not great: Finch

Melbourne- Former Australia captain Aaron Finch believes that the side's bowling attack has been bailing the team out of tough situations in their Test matches of the international home summer, adding that the numbers of the middle-order batters don't make for a great look.

In the Tests at home, Australia had a 3-0 series win over Pakistan and even won the Adelaide Test by ten wickets. But in the second Test against the West Indies at The Gabba in Brisbane, Australia suffered a collapse of 8/94 in a chase of 216, thus suffering a shock eight-run loss to the visitors'. "Think the bowlers have been the ones who have got them out of jail a few times, but also Usman Khawaja...and Mitch Marsh is also pulling his weight in that regard. They're not great numbers for a middle order that I think have got some much talent. The hundreds column is a concern for me. Guys are getting starts, and that's reflected in the numbers, it's not like they're averaging six," said Finch to ESPN's Around The Wicket show.

At The Gabba, Australia were

reduced to 54/5 before Usman Khawaja, Alex Carey and Pat Cummins led the recovery with the bat. In their home summer, only David Warner and Travis Head scored centuries, while Marsh had two scores in 90s while Steve Smith carried his bat through for 91 not out at Brisbane.

Test cricket remains "pinnacle" for Jake Fraser-McGurk ahead of potential debut at MCG

New Delhi- Australian ODI squad member Jake Fraser-McGurk is eagerly awaiting the possibility of making his international debut against the West Indies at the Melbourne Cricket Ground (MCG) on Friday. The 21-year-old Victorian, who had an impressive season with the Melbourne Renegades in the Big Bash League (BBL), is considered an outside chance to be named in the playing XI. Fraser-McGurk, one of five specialist batsmen in the 13-man squad, expressed his excitement about the prospect of debuting at the iconic MCG. Growing up in Victoria, he reminisced about making his Victorian debut at the same venue alongside Will Sutherland. If given the opportunity, debuting at the MCG

would be a dream come true for the there with Will Sutherland. If there's young cricketer. "I haven't been told a chance that he and I could debut yet ... but it would just be a dream. together, as he said, it would be a Coming from Victoria, growing up nice full circle moment," Fraser- there, I made my Victorian debut McGurk shared with SEN Breakfast.

Hockey Pro League: Australia and Netherlands touch down in Bhubaneswar

Bhubaneswar- The Netherlands, the number one ranked women's hockey team in the world, and Australia, ranked second in the world, arrived at the Biju Patnaik International Airport in Bhubaneswar, Odisha on Wednesday to begin their FIH Hockey Pro League 2023/24 campaign. The FIH Hockey Pro League 2023/24 (women) is scheduled to take place at the Kalinga Hockey Stadium in Bhubaneswar from 3rd to 9th February, before moving to the Birsa Munda Hockey Stadium in Rourkela, where the league will continue from February 12-18. Five

national teams – India, China, the United States of America, the Netherlands, and Australia – will participate in the India leg of the FIH Hockey Pro League 2023/24, facing each other once in Bhubaneswar and once in Rourkela.

Australia will play their first match of the FIH

against China, followed by a contest with the United States on February 6. They will then take on India on February 7 and the Netherlands on February 9.

February 9. "The FIH Hockey Pro League 2023/24 is a crucial fixture for us as it serves as a preparatory event for the Paris 2024 Olympics. We are looking forward to it and

are excited for what is to come. We have been training in Delhi for the last six days and we have a practice match against China before we get right into it. We will be up against some good teams; we haven't played them in a while. But China, Australia, and India are all exceptional teams and we are looking forward to taking them on," the Netherlands' Captain Maria Verschoor commented after landing in Bhubaneswar. Echoing similar thoughts Australia's Captain Grace Stewart said,

"The FIH Hockey Pro League 2023/24 is super important for us, we will face a lot of good quality teams here, and it is a great opportunity to bring things together as a team and get some matches under our belt. We have been training together for a month now and we are excited to get going."

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

Age :
8 Year
Resident :
Hicksville
(NewYork)
Award :
Mis Pree Teen
India Newyork
Hobby :
Gymnastic
Basketball,
Tenis
Dream :
Serving people
by becoming a
doctor

Star of the February Month

Drum roll please! Presenting MISS PRE TEEN INDIA NY 2023 Ms Mahi Jaggi!

Hosted by Nishi Nahl of Panache entertainment, Mahi, an exceptional 8 year old was not only the youngest candidate in her category, but brought home the crown with a roar! An academically accelerated student, Mahi is on a platform to give back to the community, and believes "sharing is caring". Mahi hails from a family with a heart of gold, where she inherits blood traits of community service hailing from her grandmother Pinky Jaggi to her giving parents Tony and Radha Jaggi. Mahi had the crowd in awe of how commendable she presented herself with utmost grace, and confidence! By far, her question and answer round was remarkable! An 8 years old young girl answered with intellect, dignity and skill that was beyond imaginable for a tender age of 8! Congratulations Mahi on bringing home the crown! She attributes to use this platform to showcase her Indian American culture and heritage to ensure despite being born and raised in USA, her cultural roots are instilled

within her to the core. Mahi is an all rounder talented young girl with flawless talents from a member in her her school's chorus, she not only sings, but participates professionally to an outstanding dance company RS International Ny- by Shilpa Jhurani learning Bollywood,

Kathak and several other dance forms! mahi has also been recognized and performed with and for several Bollywood celebrities from Arbaaz Khan, Bhagyashree and Ameesha Patel! The event was a grandeur extravaganza brought by Nishi Bahl of Panache entertainment.

Glitz, Glamor and galore, it all Came down hosting Miss, Teen, Mrs and Miss Pre teen India New York! The most authentic and longest running pageant outside of New York, in association with IFC! Panache entertainment has been hosting several events from Pageants, Fashion shows and charitable events for over 20 years!

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 237

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

26 JAN TO 01 FEB, 2024

Star of the February Month

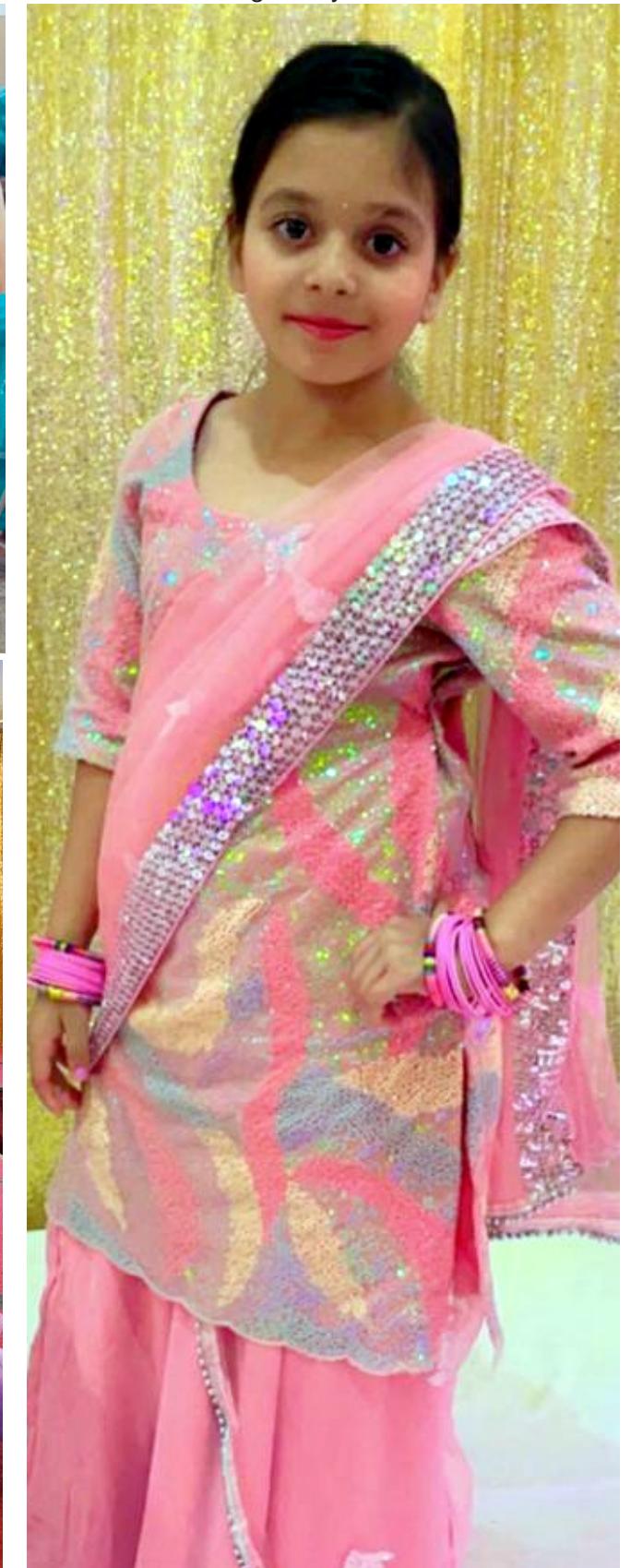
Miss Mahi Jaggi, an 8-year-old resident of Hicksville, NY, currently holds the esteemed title of Miss Pre Teen India New York. She is an accomplished member of RS International Dance Academy, showcasing her talent by performing for renowned Bollywood figures such as Shaan, Bhagyashree, Abhimanyu Dasani, Arbaaz Khan, Ameesha Patel, and Surbhi Jyoti within the past year.

In recognition of her contributions,

Mahi was honored by NYC Mayor Eric Adams at a Diwali festival in 2023. Beyond her achievements in the cultural realm, Mahi is a distinguished athlete, excelling in gymnastics, basketball, tennis, and track. Notably, she is the granddaughter of Mrs. Pinky Jaggi, who holds the esteemed position of President at LILC, and Mr. Surinder Jaggi.

On a personal note, Mahi aspires to contribute to society as a doctor, driven

by her passion for helping others and making her parents, Radha and Gaurav Jaggi, along with her big brother, Veer, proud. This young achiever is poised for a bright future, combining her diverse talents and aspirations with a commitment to making a positive impact in the world. With grandparents Grandma Pinky Jaggi and Grandpa Surinder Jaggi providing additional layers of support, Mahi's journey is enriched by the warmth and guidance of a loving family.

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਪੜੀ ਪਾਬੰਦੀ, ਜਾਣੋ ਪ੍ਰਾ ਮਾਮਲਾ

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਖੇਤਰ ਕਮੌਂਟਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇੱਤੀਚਾਰਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਘਪਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੋਸਟ-ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸੇਲੀਨਾ ਗੌਬਨਸਨ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚਲੇ ਨਕਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੇਲੀਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ - ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੌਬਨਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ-ਗਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਬੇ ਗੌਬਨਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਭੇਜਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਥੇ ਪੰਜ਼ਚੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਨਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਕਾਇਦਾ ਕਲਾਸਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪ
ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਫ
ਸਾਰਾ ਕੋਰਸ ਆਨਲਾਈਨ ਫੜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ
ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅੰਨਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਇੰਨਾ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਕਿਉਂ ਖਰਚ
ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੋਕਣ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ
ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੰਬਿਨਸਨ ਨੇ
ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬਾ
ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ
ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
'ਬਿਹਤਰ ਤਿਆਰ' ਹੋ ਸਕਣ। ਗੰਬਿਨਸਨ
ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਨਵੇਂ
ਨਿਯਮ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ
ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਬੀਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ 15
ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 1,75,000 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੋਸਟ-ਸੈਕੰਡਰੀ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਲਗਭਗ 54 ਫੀਸਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ
ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹਨ। ਸੱਬੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 28

ਹੈ ਫੈਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸ਼ਨ ਮੈਲੀਸਾ ਦੀਗੀਨੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸਾਡੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ। ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਰੱਬਿਨਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਟ੍ਰਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰੱਬਿਨਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਧੇਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉਮੀਦਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੂਰੀ ਕਲਾਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਲਈ ਉੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਲੇਖਰ ਮਾਰਕਿਟ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰ ਅਤੇ ਫੋਨ ਰੋਡਾਈਸ਼ਨ ਦੇ ਖਤਰੇ

ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਘਰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿਹੇਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰਾਹੂਆਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤਿ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮਨੋਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧ ਹੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਇਆਵਾਂ ਟਾਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਭੱਜ ਦੌੜ ਵਾਲੀ ਤੱਤੀ ਮੌਬਾਇਲ ਫੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਹਨ, ਉਹ ਚਾਹੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਖੂਬ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਹੋਈ। ਡਾਕਟਰ ਦੋਸਤ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਮਨੋਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਜੋ ਆਦਮੀ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਾਵਰਾਂ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਬਾਇਲ ਦੀ ਮਨੋਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ, ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਕੈਂਸਰ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਦੋਸਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨੋਜ ਅਤੇ (ਤੰਤ੍ਰਗਾਂ) ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗੀ ਰਸੋਲੀਆਂ ਜਾਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸੋਲੀਆਂ ਬਣਨ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ, ਪਿਤਾ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੰਤ੍ਰਗਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਾਰਨ ਮੌਬਾਇਲ ਟਾਵਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੂਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਵਿਚਲੀ ਪਰਤ ਤੋੜ੍ਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਗਿਆਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਹੂਆਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਟਾਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਰਭਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਸਮਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਬਾਇਲ ਟਾਵਰਾਂ ਤੇ ਫੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਕੀੜੇ ਮਕੌੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਤੰਤ੍ਰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਘਰੋਲੂ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂ ਜੋ ਆਮ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਗੁੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 80 ਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਣਾਓ ਪੈਂਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਰੀਬ ਮੋਬਾਇਲ ਜੰਤਰ ਹਨ। ਇਸੇ ਬੰਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੇਤੰਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਬਨ 3,75,000 ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਨੀਂਦ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਟਾਵਰ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਜੋ ਆਦਮੀ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪੈਂਟ ਦੀ ਅਗਲੀ ਜੇਥ ਵਿਚ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਾਵਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਮੋਬਾਇਲ ਟਾਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਰੀਅਂ ਛੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ

ਸੀਮਾ 4500 ਅਤੇ 9000 ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਆਗਿਆ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਮਿਲੀਵਾਟ/ਸੁਕੇਅਰ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਘਟਾ ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਅੰਗੀਠੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੀ ਕੇ 450 (4.5 ਵਾਟ ਸੁਕੇਅਰ ਮੀਟਰ) ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ 900 ਮਿਲੀਵਾਟ/ਸੁਕੇਅਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ 1/100 ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਮੀਟਰ (0.90 ਵਾਟ ਸੁਕੇਅਰ ਮੀਟਰ) 1/1000 ਮੀਟਰ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਘਟਾਈ ਹੋਈ ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਟਾਵਰ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ 100 ਮੈਗਾਵਾਟ/ ਅਤੇ 'ਟਰਾਈ' ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਕੈਅਰ ਮੀਟਰ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਣ ਤੱਕ ਨਾ ਸਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਬੱਚੇ, ਖਾਸ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕੀ ਹੈ ਕੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਈ

ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਣਰਾਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਲਕੀਰ ਕਾਫੀ ਪੁੰਦਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦਰ ਮੌਦੀ ਨੇ 22 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਯੂਨੀਯਾ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਲਲਾ ਦੀ ਮੁਰਤੀ ਦੀ ਪਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਉਸ ਦਿਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਸੁਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜਮਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਬਦ 1976 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 25 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 29 ਅਤੇ 30 ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, @@ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਕ ਅਦਾਰੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਡਾ: ਧਵਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫਰਾਂਸ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਵੰਡ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਹੀਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਮੌਹਨ ਗੋਪਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, „ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਧੁੰਦਲਾਪਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1994 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ.ਵਰਮਾ ਨੇ ਯਜੁਰਵੇਦ, ਅਥਰਵਵੇਦ ਅਤੇ ਰਿਗਵੇਦ ਵਿੱਚੋਂ ‘ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ’ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਰਟ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਰਟ ਨੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਜ਼ੀਅਲ ਸਾਈਂਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਿਜੇ ਕਿਸੋਰ ਤਿਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰੂਪ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਧੁੰਦਲਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਰਟ ਨੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਗਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ,

ਰਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ
ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਘ ਮਿਤਰਾ ਪਾਧੀ ਨਿਊ ਜ਼ਰਸੀ ਦੇ ਰੈਪੈਕ ਕਾਲਜ
ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕ
ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ
ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੁਝ
ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ
ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ
ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ
ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ
ਹੈ।

ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 1972 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਖੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1974 ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ' ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਆਰਟੀਕਲ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। 1994 ਵਿੱਚ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 9 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਗਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜ੍ਹਲ

ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਪੇ ਨੂੰ ਸਸਿਟੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੂਨ ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸੂਝਬੂਝ, ਸੋਚਣ
ਸ਼ਕਤੀ, ਯਾਦਸ਼ਕਤੀ, ਚੰਗਾ ਬੁਰਾ ਪਰਖਣ ਦੀ ਸੁਗਤ ਪਾਈ
ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਣਾ, ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ
ਕਰਨਾ ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ
ਸ਼ਕਤੀ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੀਰਾ
ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਮਕਾ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਜਦ
ਵੀ ਕਿਸੇ ਜੌਹਰੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਪਈ ਤਾਂ ਦੇਖਣਾ
ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਚਮਕੋਗੇ।

ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।
ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਗਵਾ ਸਕਦੇ,
ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ
ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਘੜਨ ਅਤੇ ਸੁਆਰਨ ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਆਲਸੀ
ਮਨੁੱਖ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਸ਼ਰਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉੱਦਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਮੰਜਲਿ ਤੇ ਪੁੰਹਚਣਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ --‘
ਤੁਰਿਆ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਮੁਕਣੇ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ। ਇਸੇ ਉੱਦਮ
ਦੇ ਸਦਕਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ
ਗਾਏ ਪਾਲਾਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਹੋ।’

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਫੇਲ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਖਤ ਵੰਡ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1995 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਕ ਨੇਤਾ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ‘ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਦੂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇਗਾ’ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਵੇਣਾਂ ਮੰਗਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ, ਐਨਸੀਆਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਲੇਬਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਵੈਦਿਕ ਗਣਿਤ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਥਕਾ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਆਫਡਾਈ ਆਲਮ ਨੇ 2009 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਲੈਕਚਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਧਰਮ ਨਿਰਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਡਾ: ਗੋਪਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ]

ਕੀ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ ?

ਡਾ. ਪਵਨ ਅਨੁਸਾਰ 22 ਜਨਵਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਉਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ, ਕੀ ਜਦੋਂ ਮਸਜਿਦ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ, ਪ੍ਰਾਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਉਦੋਂ ਉਥੋਂ ਵੀ ਜਾਣਗੇ? ਡਾ. ਤਿਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਾਅਦਾ ਬਿਨਾਂ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਡਿਵੈਲਪਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਮੁਤਾਬਕ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਦੋ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਮਸ਼ਿਚਿਦ, ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜਨੇਤਾ ਨੂੰ ਚੰਦਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹਨ: ਕੀ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਪਰ ਧੱਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਧੀਨੀਧਾ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਥਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਵਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਖਾਰੀਏ

ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। ਆਪਣੇ ਗਣਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਮਿਕਨਾਤੀਸੀ ਬਣੋਗੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੋ ਆਉਣਗੇ। ਲੋਕ ਉਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਮੁਸਕਾਨ ਝਲਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਨੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰੂਹ ਖਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਸਦਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਹੋਕੇ ਨਿੱਤਰੋ। ਸ਼ੁੱਭ ਕੰਮ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁੱਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਮਹੂਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚੇ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਰੱਖੋ। ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਡਰ ਨਾ ਰੱਖੋ, ਜੇਕਰ ਅਸਫਲ ਹੋ ਵੀ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲ ਹੋਵੋਗੇ। ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੁਠੀਆਂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਸਾਈਸਦਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਲਬ ਦੀ ਥੋੜੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਠੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 200 ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਸੋ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਆਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਿਖਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

କାମ୍ପାସ ହେଲା ଏଥି ବିଲ୍ଲାର ମିଳିତ ପତ ବୁଝିଲା

ਆਚਿ ! ਸਿਦਰਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰੀਏ

ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਪੇ ਨੂੰ ਸਸਿਟੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਜੂਨ ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸੂਝਬੂਝ, ਸੋਚਣ
ਸ਼ਕਤੀ, ਯਾਦਸ਼ਕਤੀ, ਚੰਗਾ ਬੁਰਾ ਪਰਖਣ ਦੀ ਸੁਗਤ ਪਾਈ
ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਲੜਣਾ, ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ
ਕਰਨਾ ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ
ਸ਼ਕਤੀ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੀਰਾ
ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਮਕਾ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਜਦ
ਵੀ ਕਿਸੇ ਜੌਹਰੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਪਰ ਪਈ ਤਾਂ ਦੇਖਣਾ
ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਚਮਕੋਗੇ।

ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।
ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਗਵਾ ਸਕਦੇ,
ਸਗੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ
ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਘੜਨ ਅਤੇ ਸੁਆਰਨ ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਆਲਸੀ
ਮਨੁੱਖ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਸ਼ਰਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉੱਦਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਮੰਜਲਿ ਤੇ ਪੁੰਹਚਣਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ --‘
ਤੁਰਿਆ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਮੁਕਣੇ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ। ਇਸੇ ਉੱਦਮ
ਦੇ ਸਦਕਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਪਣੇ
ਗਾਏ ਪਾਲਾਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਹੋ।’

ਪਰਮ, ਵਿਰਸਾ ਸਤਿਆਚਾਰ

‘ਬਸੰਤ ਰੋਤ’ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗ ‘ਰਾਗ ਬਸੰਤੁ’

ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੀਆਂ 6 ਰੁੱਤਾਂ ‘ਚ ਕਮਵਾਰ ਬਸੰਤ, ਗ੍ਰੀਖਮ, ਪਾਵਸ, ਸਰਦ, ਹਿਮ ਤੋਂ ਸ਼ਿੱਖਿਅਤ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ’ ਦੌਰਾਨ ‘ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ’ ਦੇ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਦੋਂ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੋਜੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ‘ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ’ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ‘ਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਧੰਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਰਾਗ ਤਰੱਤੀਬ ਅਨੱਸਾਰ 31 ਮੁੱਖ ਗਾਗਾਂ ‘ਦੋ 25ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸੱਚਿੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੋਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਆਂਹੰਕ ਹੋ ਕੇ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ‘ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ’ ਕੀਰਤਨ ਚੌਂਕੀ ਤੱਕ ‘ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ’ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਦ ਉਪਰਿਤ ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਸੋਮਣੀ ਤੇ ਵਿਖਾਤ ਰਾਗ ਵਜ਼ਾਂ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੱਖ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ‘ਬਸੰਤ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਵਰਿਤ ਮਤਭੇਦ ਪਾਏ ਹਨ।’ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦੇ 4 ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸੁਗਾਤਮਕ ਸੂਰਪ ਹੋਂਦ ‘ਚ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ (1) ਪੁਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਬਸੰਤ, (2) ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਬਸੰਤ ਭਾਵ, ਛੁਪ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲਾ, (3) ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਬਸੰਤ ਅਤੇ (4) ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਭਾਵ ਪੁਰਾਤਨ ਬਸੰਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਸ ਮਨਮੋਹਣੇ ਕਾਰਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਜਿਥੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਿਦਸਤਾਨੀ ਤਾਲ ਵਾਦਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ‘ਦੁਆਰਾ ਬਸੰਤ ਤਾਲ’ (9 ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੀ) ਪ੍ਰਤੀ ਵਪਾਰ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਪਖਾਵਜ ਦੀ ਤਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹਰੇਕ ਮਾਤਰਾ (ਸੰਖਿਆ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਤਰਾਂ ‘

ਹਰਿਆਲੀ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ
ਨਵੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਬਹਾਰ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹੱ
ਬਦਲਾਅ ਭਾਵ ਠੰਢ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ 'ਤੇ
ਬਸੰਤ ਪਾਲਾ ਉਡੰਤੁ' ਆਖ ਕੇ ਜਦੋਂ ਯਾਦ ਕਰ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਰਾਮ
ਗਾਇਨ ਸਮੇਂ 'ਬਸੰਤ ਰੁੱਤੁ' ਦਾ ਵਰਨਨ
ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਸੰਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ
ਕਿਰਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ-

ਰਕ ਮੀ ਈਤਾ ਦੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਂਗ ਜੀ ਦੇ 13 ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ 19, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ 20 ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬਸੰਤੁ ਹਿੱਡੇਲੁ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਇਕ, ਦੌਥੇ 5, ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਏਕ, ਦੌਥੇ 6, ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ 3 ਅਤੇ 5 ਸ਼ਬਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਅੰਗ 1

ਸਾਰ ਸੀ ਨੀਵੀ ਗੁਰੂ
ਮੰਦਿਆਸ
ਨ ਦੇਵ
‘ਰਾਗੁ
ਜੀ ਦੇ
ਤਸ਼ਾਹ
ਦ ਨੌਵੇ
93 ‘ਤੇ
ਦੀਆ’
1196
ਭਗਤ
ਇਕ,
ਅਦੇਉ
ਬਸੰਤੁ
ਗ ਸਮੇ
ਤ ਬਹੁਤ
ਇਕ
ਕਰਨ
ਤੁਪਕ
ਧ ਲੈਅ
ਈ ਦਾ
ਸੀ ਸਿੰਘ
, ਬੋਲ
ਤਾਨਾਂ
ਨਾਲ
ਕਰਦੇ
ਸਥਾਈ
ਵਾਲਾ
ਪਰਨਾ
ਚਖੂਬੀ
ਵਾਲਾ
ਸੰਗਤੀ
ਸ਼ਬਦ

ਦੇ ਅੰਤਰਿਆਂ ‘ਚ ਤਾਨਾਂ’, ਅਲਾਪਾਂ ਤੇ
ਤਿਹਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ
ਸੰਦਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਲੈਅ ਨੂੰ ਬੜਾ ਵਧਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ
ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ
ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ‘ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈਤਿਆ ਕਛੁ ਨ
ਕਰੈ ਜਮਕਾਲੁ ॥’ ਦਾ ਗਾਇਨ ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਕਰਨ
ਉਪਰੰਤ ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਦਾ
ਗਾਇਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਲ ਸਹਿਤ
ਗਾਇਨ ਕਰ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਹਾਇਕ ਇਸੇ ਪਉੜੀ
ਨੂੰ ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ‘ਸਲੋਕੁ ॥ ਕਾਮ
ਕ੍ਰੋਧ ਅਤੁ ਲੋਭ ਮੋਹ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਅਹੰਮੇਵ ॥’ ਦਾ
ਗਾਇਨ ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਬਸੰਤ ਕੀ
ਵਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਉੜੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਪਹਿਲਾਂ
ਸਮੁਹਿਕ ਵਿਚ ਤਾਲ ਸਹਿਤ (ਪਉੜੀ ਤਾਲ ‘ਚ)
ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਾਇਕ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ
ਇਸੇ ਪਉੜੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਕਰਦਾ
ਹੈ। ਹਰ ਕੀਰਤਨ ਚੌਕੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਸਹਾਇਕ
ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਰਚਿਤ
ਸਲੋਕ ‘ਨਾ ਮੈਲਾ ਨਾ ਪੁੰਧਲਾ ਨਾ ਭਗਵਾ ਨਾ
ਕਚ ॥’ (ਅੰਗ 1089) ਦਾ ਗਾਇਨ ਤਾਲ ਰਹਿਤ
ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸਮੁਹਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬਸੰਤ
ਕੀ ਵਾਰ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਤਾਲ
ਸਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਸਹਾਇਕ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ
ਦੁਬਾਰਾ ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸੀ ‘ਜਥੁੰ
ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਲੋਕੁ ‘ਪਵਣੁ ਗੁਰੁ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ
ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ ॥’ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵੀ ਬਸੰਤ
ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ‘ਚ ਕਰ ਕੇ ਚੌਕੀ ਦੀ
ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਛਤਹਿ ਬੁਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਲਾ
ਮਹੱਲਾ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ‘ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ’ ਕੀਰਤਨ
ਚੌਕੀ ‘ਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਰਦਾਸੀਆ ਸਿੰਘ
ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ
ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ‘ਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ
ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ

(ਸਫ਼ਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)
 ਭਰਾਤਨ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੋ ਕੀਨੇ ਸੋ ਲਾਭ ॥
 ਅੰਗ-1377)

ਦਲੀਲ ਏਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ
ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਕੀਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਵਾਂ
ਗੁਣ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕਿਹਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਲੇ ਆਪ ਇਕ
ਮਿਸਾਲ ਬਣਨਾ। ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਕੇ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ
ਬਖਸ਼ਣਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ-ਮੌਤੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਅਦੂਤੀ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਮਲੀ
ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ
ਰਿਸਤੇ, ਅਹੁਦੇ, ਧਨ-ਦੱਲਤ ਆਦਿ ਸਭ
ਮਹੱਤਵ-ਹੀਣ ਹਨ; ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚ-
ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਐਨਾ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਾਲੀ ਤ

ਗਾਵਾ ਗੁਰਮੁਖ ਗਿਆਨੁ ਬਾਚਾਰਾ ॥
ਬੰਜੀ ਉਪਜੈ ਬਾਦੀ ਬਿਨਸੈ ਘਉ

ਬਲਿ ਬਲਿ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰਾ ॥ (ਅੰਗ 1255)

ਗੋਆਨ-ਗੋਸ਼ਟ ਸੱਚ ਤੱਕ ਅੱਪੜਨ ਦਾ

ਜਾਧਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਚੱਜੀ
ਹੈ। — ਕੀ ਕੇ ਕਿ — ਕੇ

ਵਰਤੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੱਬਾ ਵਿਚ ‘ਖਿਆ ਗੋਪਾਲ’ ਬਾਣੀ ਆਏ

ਫੇਰਾ ਵਿਚ ਸਿਧ ਗਸ਼ਟ ਬਾਣੀ ਆਪਣ
ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਦਲੀਲ

ਮਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧਾਂ, ਨਾਬਾਂ ਅਤੇ

ਸੇਗੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕੇ ਨਵਿਰਤ ਕੀਤੇ।

ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਇਹ ਢਗ ਗੁਰੂ ਜਾ ਨ
ਖ਼ਰਖੇਤ ਦੇ ਪੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮੱਲੋ ਵਿਜ

ਕੁਰਬਾਨ ਦ ਪਛਾਣ ਨਾਲ, ਸਕ ਵਿਚ
ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਵਰਗੇ

ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਰਤੋਂ

ਵੇਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਹਰ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ

ਹਿਮਤ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਮੁਰਤ ਸੀ ਮਾਈ ਭਾਰੋ

ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ (ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ
ਦੀ ਜੁਲਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋਈ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾ
ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਰਹੀ। ਉਦੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਗਏ
40 ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲੜ
ਲਾਇਆ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ
ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਾਲ ਕਾਇਮ
ਕੀਤੀ। ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ
ਦਲੇਰੀ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗ ਵਿਚ
ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜੜਾਂ ਪਾਈਆਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਅਜੋਕੇ
ਸਮਾਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਔਰਤ ਜਾਤੀ
ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘਣੀ ਦੀ ਜੰਗ
ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ
ਬਣੀ। ਮਾਝੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ
ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੁਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ
ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ
ਛੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸ੍ਰੀ

ਜੰਗ ਤੋਂ
ਉਆਂ ਨੂੰ
ਵਿਚ
ਤੀਤੀਆਂ
ਤਾਜ਼ਾ
ਵਿਚ
ਦਲੇਰੀ

ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਧਾਲੂ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ
ਪਿਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਵਿਖੇ
ਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ
ਜਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਖੇ
ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਜੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਕਰਕੇ ਕਾ
ਸ੍ਰੀਸਿੱਧ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ

ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ, ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਦਰ (ਕਰਨਾਟਕ) ਦੇ ਇਲਾਕੇ
ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਝੀਰਾ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਲਗਭਗ ਦਸ
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਜਨਵਾੜੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ
ਤਿਆਰਿਗਿਆ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਿੱਲੋ ਭੁੱਟੀਵਾਲਾ

-ਮੌਬਾ: 98 729-14938

ਕਹਾ ਮਨ ਬਿਖਿਆ ਸਿਉ ਲਪਟਾਹੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ; ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਸੌਚਣ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵੇਕ-ਬੁੱਧੀ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਮਨੋਰਥ ਜਿੱਥੇ @ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਮਾਜ @ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਥੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਮਨੋਰਥ (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿਰਾਗ ਰਹਿੰਦੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਬਦ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਮਨੁੱਖ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਚਕਾਰੋਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ! ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ; ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ/ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਚੁਗਾਸੀ ਲੱਖਾਂ ਜੂਨਾਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਵਸਰ ਨੂੰ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ;

ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹਰੀਆ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ
ਬਰੀਆ॥@ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ- 12)
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ

ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਉਚ-ਨੀਚ ਦੀ
ਬਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਗ਼ਬਾਰਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਂਦਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਤੂ! ਬਦਕਸ਼ਮਤੀ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ
ਆਪਣੇ @ਮੂਲ ਜੀਵਨ @ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਕ ਵਸਤੂਆਂ
ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਅਜਾਈ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ
ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ @ਟੀਚਾ @ ਜਿੱਥੋਂ ਵਧੀਆ ਜੀਵਨ
ਜਿਉਣਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਬੇਝੁਮਾਰ ਧਨ-ਸੰਪਦਾ ਇਕੱਠਾ
ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਤੂ! ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ,
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ
ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਬਾਰੇ ਜਾਗੂਰੁਕ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਤਾਜ਼ਨਾ
ਕਰਦੀ ਹੈ; ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ;
ਕਹਾ ਮਨ ਬਿਧਿਆ ਸਿਉ ਲਪਟਾਹੀ॥

जा जगा मै कोउ रहनु न पावै इकि
आवहि इकि जाही॥ रहाउ॥

(ਗੁਰੂ ਰੰਗ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ- 1321)

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨੌਵੇ

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ

ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਜਰ
ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ @ ਸਦਾ@
ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ
ਹਰ ਵਸਤੂ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵੱ
ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਸ਼ਮਾਨ ਵਸਤੂਆਂ
ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਮੁੱਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਜਾਈ
ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ; ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜ
ਸਕਦੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਇਹ ਸੰਸਾਰ @ ਚਲੰਤ ਮਾਰਗ @ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ
ਇੱਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੂਜਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇੱਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਬੱਦਲ ਦੀ ਛਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ! ਚੰਦ ਸਕਿੰਟ
ਵਿਚ ਇਹ ਛਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਦਲ ਦੀ

ਕੀਤੀ ਹੋਈ @ਛਾਂ@ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁੱਤਿਆ
ਹੋਇਆ ਲਿਆ ਗਿਆ @ਸੁਫਨਾ@ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ
ਛਿਣ ਮਾਤਰ ਲਈ ਸੁਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਪਰੰਤੂ ! ਛੇਤੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

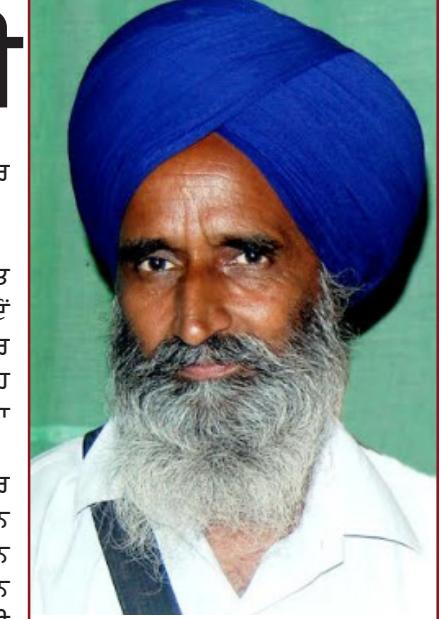
ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵੀ ਬੱਦਲ ਦੀ @ਛਾਂ@ ਵਾਂਗ ਕੁਝ
ਵਕਤ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

ਜੋ ਦੀਸੇ ਸੇ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੈ ਜਿਉ ਬਾਚ
 ਕੀ ਛਾਹੀ॥@ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ- 1231)
 ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰ
 ਨੂੰ ਸੱਤਿਆਂ @ਸੁਫਨਾ@ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ! ਜ
 ਅਖ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਹਾਸੇ, ਮੁਸੀਆਂ, ਆਡੰਬਰ
 ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇ
 ਜੀਵਨ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਫ਼ਨੇ ਦੀ ਨਿਆਈ ਹੈ ਜਿਹਾ
 ਅਖ ਦੇ ਝਮੁੰਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
 ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ
 ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ
 ਵਿਚ ਧਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗਾ/ ਨੇਕ ਜੀਵਨ

ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ ਸੁਖਾਲਾ ਬਤੀਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ @ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਹੋ ਜਾਈਏ;

ଇହ ଲୋକ ସୁଖୀଏ ପରଲୋକ ସୁହେଲେ ॥

ੴ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਹਿ ਮੇਲੇ॥ (ਰੂ
ਗੁੰਬ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ- 292, 293)

ગિઆની અમરીક સિંગ
સાથ્વા હેડ ગુંઘી
ગુરદુઆરા સાહિબ પાતુશાહી છેવ્વો,
કુરુક્ષેત્ર।
સીપરક: 98961-61534

ਦਸੀ ਜ਼ਰਾ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾ ਤੁੰਕਿਸ ਤੋਂ ਰੱਖਦੇ ਆਸ

2022 ਅੜੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਦੁਰ ਹੈ ਪੱਜਾਬ ਦਾ ਮਹੌਲ ਇਕ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਮਾਇਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁੱਲ ਬੰਨੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਬੱਥੇ ਜੋਸ਼ ਗਰੇਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਜਾਬੀ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ/ਪ੍ਰਾਉਣਗੇ ਵੀ। ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਧੜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ? ਬਸ ਕੁਝ ਚਿਹਰੇ ਹਨ, ਜੋ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਇਕ ਪੜਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛਾਤੀ ਤਾਣ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗਾ! ਉੱਜ ਸਿਆਸੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀਆਂ ਤੇ ਜੋੜ-ਤੌੜੇ ਹੋਣੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਘਣਗੀਆਂ ਹੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਇਹ ਆਖੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੱਜਾਬ ਐਸਾ ਪ੍ਰੰਤ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਦੱਦ ਉਤੇ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਨਸੀਲੀਆਂ ਵਸਤਾ ਇਥੋਂ ਹੀ ਲੰਘ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਨਿਰਾਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸੰਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਕੋਈ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੱਜਾਬ ਵਿਚ ਕਦੀ ਅਤਿਵਾਦ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਪੁੰਦਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇਹਨ।

ਹਨ ਹਰ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਸੌਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਵਾਂ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਰਾਜਸੀ ਪਤਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸਭ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੀਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪੜ੍ਹੇ ਬਣੇ ਪੇਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀਂ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀਂ ਰਾਜਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਜ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮਾੜੀ ਮੌਕੀ ਸਾਖ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਦੋ ਬਣ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਈ ਗਰੁੱਪ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵੀਂ ਨੀਤੀ, ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਸਕੀਮ ਜਾਂ ਟੀਚਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇਸ਼ਾਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕਿਨੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਵੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀਂ ਆਦਮੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਗਲ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਪਾਸੋਂ ਹੱਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਬੇ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਬਣ

[ਛੋਟੀ ਕਹਾਲੀ

ਲੀ] ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ

- ਸੁਖਮਨੀ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ .ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੀ ਸੀ .ਬੇਸ਼ਕ ਸੁਖਮਨੀ ਦੀ ਅਜੇ ਉਮਰ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ .ਪਰ ਫਿਰ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀਆਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਸੁਖਮਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕਲਾ ਦਾਦਾ ਹੀ ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਜਿਆਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ .ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ .ਬਲਕਿ ਅਂਦਰ -ਗੁਆਂਢ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ .ਬਾਲੜੀ ਦੇ ਮੌਹ੍ਰੇ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ੁਣਨ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ .ਦ੍ਵਾਦੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਹ੍ਰੇ ਉੱਤੇ ਚੱਕ੍ਰ ਗਰਦੂੰਵਾ

ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ . ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਕਿਵੇਂ
ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਨੀ . ਜੋੜਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਿਠਾਉਣਾ . ਘਰ ਜਾਣ
ਲਗਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਆਗਿਆ ਲੈਣੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ
ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ . ਜੱਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੈਮਲ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪ ਤਾਂ ਮਸਾਂ ਲੱਤਾਂ ਘੀਰੀਟ ਕੇ ਭਰਦਾ ਹੈ . ਉਪਰੋਕਤਾ
ਆਹ ਕੜੀ ਦਾ ਭਾਰ ਵਾਧੁ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ . ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਸਦੇ
ਹੋਏ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰ ਨਾ ਸਮਝੋ . ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ
ਭਾਰ ਲਾਉਣਾ ਦੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਰਾਜੇ - ਮਹਾਰਾਜੇ ਬੋਲੇ ਆ ਕਿ ਕੜੀਆਂ ਨਹੀਂ
ਜੰਮਣੀਆਂ . ਕੜੀਆਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ . ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ
ਭੁਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੋਈ , ਫਿਰ ਭੈਣ ਜੰਮਦੀ ਮਰ ਗਈ . ਅਗੋਂ ਰੱਬ ਨੇ ਧੀ ਦਾ ਮੁੰਹ
ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ . ਆਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਪੁਰ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੇਤੜੀ ਲਈ
ਹੈ . ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸੁਖਮਨੀ ਰਖਿਆ ਹੈ . ਪ੍ਰਬਹਦਾਰ ਸੇ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਮੇਰੀ ਲਾਡਲੀ ਨੂੰ ਭਾਰ ਕਿਹਾ ਤੇ . ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਸਾਰੇ ਚੁਪ੍ਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ . ਇੱਕ
ਦਿਨ ਉਹ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਤੇ ਕਿਸੇ ਤੇ ਬਾਹਦ ਵਿੱਚ . ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸਨਾਨ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ
ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਚਲ ਵਸਿਆ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ . ਹਰ
ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਖਮਨੀ ਉੱਠੀ ਤੇ ਬਧੂ ਨਾਲ ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ

ਬਾਪੂ ਕੋਲ ਆਈ .ਬਾਪੂ ਜੀ ਨਾ ਹੁੰ ਨਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਬੈਠਾ ਉਵੇਂ
ਹੀ ਬੈਠਾ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੈਠਾ ਸੀ .ਬਾਪੂ ਜੀ ਚੱਲੋ ਉਠੋ ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ
ਚਲੀਏ .ਅਗੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਦੇ ਸੀ ਅੱਜ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰਨ
ਆਈ ਹਾਂ .ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿਲਾਇਆ ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਬੋਲਦਾ
.ਗੁਸੈ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਤੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਹ ਸੁਖਮਨੀ ਰੱਬ
ਦੇ ਘਰ ਚਲੀਏ .ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਤੂੰ ਇੱਕਲਾ ਹੀ
ਰੱਬ ਘਰ ਜਾਵੀ .ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ
ਬੀਜੀ ਅੱਜ ਬਾਪੂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ .ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ
ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰਿਆ ਹੈ .ਦਾਦੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ .
ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ
.ਦਾਦੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਦਾ ਵੇਖ ਕਿ ਸੁਖਮਨੀ ਪੁੱਛਣ ਲਗੀ .
ਬੀਜੀ ਕਿ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਪਾਣੀ ਭਰ ਆਈ ਏ .ਨਹੀਂ ਸੁਖਮਨੀ ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਏ
.ਬੀਜੀ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਕਿਥੇ ਆ ਸੈ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਏ .ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰੱਬ
ਦੇ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ .ਅੱਜ ਉਹ ਆਪ ਇੱਕਲਾ ਕਿਵੇਂ
ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਏ .ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਵੇਖਕੇ
ਆਉਣਾ ਹੈ .ਸੁਖਮਨੀ ਨਹੀਂ ਰਥਦੇ ਘਰ ਲੋਕ ਇੱਕਲੇ ਇੱਕਲੇ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ .ਤੂੰ
ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਵੀ
ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਵੇਖ ਲਈ .ਸੁਖਮਨੀ ਨੂੰ ਦਾਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ
.ਇਨੋਂ ਚਿਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕੇ ਬਾਪੂ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ
ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਰਏ ਹਨ .ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੀਅ ਆ
ਰਿਹਾ ਸੀ .ਉਸ ਨੂੰ ਹਸ ਹਸ ਕੇ ਸੁਖਮਨੀ ਦਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਬਾਪੂ ਰੱਬ ਦੇ
ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ .

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ
ਮਨਜ਼ੂਰ [ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ] 7589155501

ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਟਾਗੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ

ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੂਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੱਲ ਵੱਸਿਆ ਪਿੰਡ 'ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ' ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਕਾਨੂੰ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ, 'ਜਿਸ ਥਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਸ ਸੂਰਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਰਣ ਪਏ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਥਵਾ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਮ, ਲੰਗਰ, ਵਿਦਯਾ, ਕੀਰਤਨ ਆਦਿ ਦਾ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਗੁਰਦੂਰਾ ਸੰਗਯਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੂਰੇ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਅਗਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੰਬੀ ਬਾਪ ਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੇ ਸੁਚ ਮੰਦਰੂ ਜਿਤੁ ਸੁਚ ਪਿਆਈਐ..' ਭਾਵ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਕਰਤਾਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਰਸਾਈ ਧਰਤੀ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ' ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ

ਵੱਲ ਵੱਸਿਆ ਪਿੰਡ 'ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ' ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਟਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਵੱਸੋਂ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ। 800 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪੁਗਾਣੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤਿੰਨ ਅਸਥਾਨ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਟਾਗੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਿਕਰੀ ਸੰਮਤ 1661 ਮਾਘ ਦੀ 6 ਨੂੰ, ਇਸ ਸਥਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ ਕਰੀਗੇ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿੱਲੇ ਮੰਝ ਜੀ (ਖੂਹ ਭਾਈ ਮੰਝ) ਜੀ ਵੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਘੋੜਾ ਬੰਨਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਛੋਹ ਸਦਕਾ ਅਜ ਵੀ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਿਆਹ ਮੌਕੇ ਪਿੰਡ ਲੱਡੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਬਗਾਤ ਸਮੇਤ ਤੁਕੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਗਾਤ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਪਿੰਡ ਡੱਲਾ ਵਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ

ਹੋਏ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਠਹਿਰਾਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਅਗਜਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਾਹਲੋਂ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਾਲੋਂ ਜੀ, ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਆਦਿ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਿਕਰੀ ਸੰਮਤ 1661 ਮਾਘ ਦੀ 6 ਨੂੰ, ਇਸ ਸਥਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ ਕਰੀਗੇ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿੱਲੇ ਦੋ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੱਡਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਘੋੜਾ ਬੰਨਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਛੋਹ ਸਦਕਾ ਅਜ ਵੀ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੋਮਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਇਮਾਰਤ ਕਾਫੀ ਪੁਗਾਣੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰਵਾਰ ਕਾਫੀ ਤਰੇਝਾਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੁਗਾਤਨ ਸੇਰੇਵਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਈ ਵੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸੁਝੇਭਿਤ ਹਨ। ਪੁਗਾਤਨ ਕਰੀਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਨਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕਰੀਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਮੱਥੇ ਟੇਕਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਜਿਹੇ ਅਨਮਤੀ ਕਰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟਿਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ, 'ਕਰੀਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਅਨਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀ ਨਾ ਬਣੋ ਜੀ।' ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੋਸਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਵਰੇ ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਵੱਡਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮੌਕੇ ਦੂਰੋਂ ਨੇਂ ਜਿਉਂਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨਤਸਤਕ ਹੋਣ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ

ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।

ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇ ਲਾਗੂ ਵੀ ਹੋਵੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅੱਧੇ ਅਧੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਸੱਭਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਰੇਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੇਜ਼ ਲੈਣਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੱਤਰ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਦੇਣਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਧਿਰ ਦੀ ਹੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਹਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਹਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਫਸਰ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਦੀ ਭੰਨਤੇ ਤੱਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਧਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮਹਿਕਰ ਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਘੱਟ ਟੁੱਟਣ ਕਿਨਾਰੇ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ ਪੂਰੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੈ, "ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਲਈ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਦੁਖਲਾਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" ਜੇਕਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹਦੇ ਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਭਰਾਮੇ ਬਾਜ, ਪਖੰਡੀ, ਵਿਹਾਲੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਦੇ ਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬੇਣੀ ਜਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਥਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕੇ ਸੋ ਸੋ ਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ/ ਆਏ, ਇੰਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਐਲਾਦ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ ਸੀਨੀ

ਆਓ ਜਾਣੀਏਂ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਬਣੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ
ਮੁਕਤੀਸਰ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਗ ਲਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਲ੍ਹਾ ਬਨਣ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅਪਾਰ ਰਹਿਮਤ ਕੀਤੀ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ ਦੀਦਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡੱਭਾਗੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੈਰਗਾਹ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲੇ ਆਉਂਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਖ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਟੁੱਕੜਾ ਜਕਲੁ ਤਰਨਤਾਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਜਗਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਰਿਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸੰਨਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਰਿ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
 ਜਦ ਸਾਹਿਬੇ ਏ ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਾਲਵੇ
 ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਈ ਓਚੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਾਂ ਇਹ ਵਿਵਰਣ
 ਸੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ
 ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਨਣਾ ਬਹੁਤ ਅੱਖਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ
 ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਾਂ ਸਿਰਫ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
 ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ
 ਲੱਗਿਆਂ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤਾ ਵਿਵਰਣ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ
 ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਦੇਸਤ ਮਿਤਰ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ
 ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਤੇ ਸਮਝ ਲੈਣਗੇ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਵਰ ਬਣੇਗੀ ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ
 ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹੋਣੀ ਵੀ ਠੀਕ
 ਹੋਣਗੇ ਸੋ ਦੋਸਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅੱਜ
 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ
 ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਹਨ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ
 ਪੂਰੇ ਜਾਹੋ ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ।

**ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹੀਦ ਗੰਜ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ:-**

ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਨੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
 ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਝਾੜਾਂ ਤੇ ਕਰੀਗਾਂ ਦੇ ਝੰਡਾਂ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹ ਪੋਹ ਸੰਮਤ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਇਕਾਹਠ ਬਿਕਰੀ ਸਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਚਾਰ ਵਿਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਡੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲੱਗਾ-ਅਲੱਗਾ ਨਗਰਾਂ ਸਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੌਥੀ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀਆਂ ਛੌਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਚੌਪਰੀ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਹੀ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ਸਨ। ਇਹ ਢਾਬ ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਇਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰ ਕਾਨੇ ਤੇ ਮਲਿਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੁਕਤੇ ਮੀਨਾਰ ਦਾ ਵਿਵਰਣ:- ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜੰਗੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਚਾਰ ਈਸਤ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਜੋ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਨਾਂ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਪੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸੰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਪੰਜ ਦੀ ਮਈਦੀ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੇਸਲਾ ਕੁੰਨ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਵੀਰਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤ ਮੁਗਲ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰੀ ਮੇਰੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਆਏ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾੜਕੇ ਟੁੱਟੀ ਰੰਢੀ ਤੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਖਿਦਰਾਣਾ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਭਾਵ ਮੁਕਤਸਰ ਪਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਇਸ ਮੁਕਤੇ ਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਾਰ/ਪੰਜ/ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਇਸ ਦੇ ਦਰਸਨ ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਨ ਸੰਗਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਹਿਰ ਲਈ ਇਹ ਸਿੰਘ ਸਹਾਦ ਹਣ ਸਨ ਦਨ ਦਾ ਦਾਹ ਸਮਕਾਰ ਵਾਲੇਕੁਲ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਪਿਆ। ਇਥੇ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਮਾਘ ਨੂੰ ਸਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਖਾਂ ਸਰਧਾਲੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਾਤਨ ਸਰ ਸਾਹਿਬ:- ਇਹ ਓਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਤਾਰਾਂ ਸੌ ਪੰਜ ਈਸਤ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਖਿਦਰਾਣਿਓਂ ਹੋ ਕੇ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਪਧਾਰੇ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਦਾਤਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਮਨਮੋਹਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਸੌਢੀ ਮਾਲੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰ੍ਹ ਲਵਾਇਆ। ਇਥੇ ਵੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੰਬਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਟੁੱਟੀ ਰੰਢੀ ਤੋਂ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਦੋ ਕੁ ਫਰਲਾਂਗ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੇਠ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂਰਦੀਨ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਸ਼ ਬਦਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਵਾਰ ਰੋਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ੍ਹੇ ਪਿੱਤਲ

ਦੇ ਕਰਮਡਲ ਨਾਲ ਨੂਰਦੀਨ ਤੇ ਵਾਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਉਸ ਦੇ ਚੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਿਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪੰਜ ਪੰਜ ਚੁੱਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਸਰ : - ਇਹ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੋਂ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਰਰਾ
ਭੁਮੀ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਘੜੇ ਦੀ ਰਕਾਬ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦੇ
ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਰਕਾਬ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਹੁਣ ਓਹ ਟੁੱਟੀ ਹੋਏ
ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਰਕਾਬ ਓਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਬਣੇ ਆਲੀਸਾਮਨ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਸੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਥੇ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਜਥੇਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉੱਨ੍ਹੀਂ ਨੂੰ
ਪਨਤਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਪਗ ਡੇਢ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਸੇਵਾ
ਕਰਵਾਈ। ਇਥੇ ਪੱਕਾ ਸਰੋਵਰ ਸੰਗਮਰਮਰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ
ਸੰਦਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸੋਭਿਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸਤ
ਦੀਦਾਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ:- ਨਵਾਬ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਦੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਇਥੇ ਖਿਦਰਾਂ ਦੀ ਢਾਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ਤੇ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਵਿਖੇ ਚਾਲੀ ਵੀ ਹੈ।

ਜਸਵੀਰ ਸਰਮਾਂ ਦੱਦਾਹੁਰ
ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
95691-49556

ਵਾ ਮਹਾਰਾਜਾ
ਗਏ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ
ਇਥੀ ਇੱਕ ਸੌਂ
ਹੀ ਜੋ ਚਾਲੀ
ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ
ਬਿਖੇ ਸਿੱਖ
ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਨ
ਚਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਵਿੱਚ ਬਣੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸੋਭਿਤ ਹੈ | ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੈ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ | ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੁ
ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਤਰਤਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੋਢਾ
ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਆਨਦੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੋ
ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ | ਜਥੇਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ
ਸੰਗਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ
ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਕਰਵਾਈ | ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਲਹੀਂਦੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟੁੱਟੀ ਰੰਢੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ:-
ਪਿਆਸੇ ਦੀ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀ ਨਾ ਪਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਸ

ਖਿਦਗਾਣ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁ
ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਮ ਜਲ੍ਹਾ ਬਨਣ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਹ
ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਥੇ ਵਿਚੋਂ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘ ਜੋ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਰੱ
ਆਏ ਸਨ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਆ ਕੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਵੱਲੋਂ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਭੁੰਨ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ
ਅਦੁੱਤੀ ਸਹੀਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਇਸੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਹੀ ਓਨਾਂ ਦੀ
ਮੁਕਤੀ ਹੋਈ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ
ਖਿਦਗਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਹੁੰਦੀ
ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਟਿੱਬੀ ਤੋਂ ਚੱਲਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਇਥੇ ਪੁੰਜੇ ਸਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਜਖਮੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ
ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰੀ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ
ਨਿਵਾਜਿਆ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ
ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿਸਿਆ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਆਪਣੀ
ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁੱਝ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਤਾਂ ਭਾਈ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਉਦਿਆਂ ਜੋ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਆਏ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪਾੜਨ ਦੀ ਬੇਠੀ/ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਸ਼ਿ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਵਾਸ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਰਣ ਭੂਮੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਲੱਕੜੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਨੇੜੇ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜਕਲੁੰਗੁ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਹੀਦ ਗੰਜ ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ:-

ਜਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਡਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰੀ
ਦਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰ
ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਕਰੀਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਜਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਤੇ
ਨਿਛਾਲ ਪਈਏ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਤੇ ਗਈ ਜੋ ਗਹਿਰੇ ਜਖਮਾਂ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਲੇ ਜਿਉਂਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਇਸ
ਦੇ ਜਖਮਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਓਹ ਜਲਦੀ ਹੀ
ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਕੇ
ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਬਣੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਹ ਮਰਦਾਵੇਂ ਪਹਿਰਾਵੇ
ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ
ਬਿਦਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿੰਡ ਜਿੰਦਵਾੜੇ ਆ ਗਈ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਸ
ਦਾ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਤਪ ਅਸਥਾਨ
ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਚਾਂਗਾ ਸਾਗਿਸ਼ ਸਹਿਜੇ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕਰ ਮਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਥਿਤ ਹੈ।
 ਨੋਟ:- ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੱਥੁ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਥੇ ਵੀ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ
 ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਜੀ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ
 ਅਸਥਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਹ ਓਹੀ ਮਾਤਾ
 ਭਾਗ ਕੌਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ
 ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਆਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
 ਚੁੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਘਰੀ ਬੈਠੋ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ

ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਸਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗੀਆਂ ।
ਪਵਿੱਤਰ ਸਹਿਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਰਚ ਪ੍ਰਸਾਨ ਦਾ ਰੋਲ:-
ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਲਿਆ
ਬਨਣ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਹਿਰ
ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਜਾ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਏ
ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ । ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ
ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰਜਮੀਂ
ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਨਸੀਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਸਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ
ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਰਕ, ਲੁਕਾਈ ਦੀ ਸੂਹਲਤ
ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਸਵੇਰ ਸਾਮ ਲੋਕ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਤਾਜੀ ਹਵਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਦੇ ਤੇ ਯੋਗਾ ਵੀ ਕਰਦੇ
ਹਨ । ਇਥੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਮੰਤੰਗਾਂ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਪਰਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਧਨ ਝੂਲੇ ਵਰਗੈਂ ਵੀ
ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਇਸ ਪਾਰਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਹਿਰੇ ਪਾਸੇ
ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ ਹੈਰੀਟੇਜ ਪਾਰਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ
ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮੁਰਤੀਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨਸੋਹਕ ਮੁਰਤੀਆਂ ਦੀ
ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਲੋਕ ਵੇਖਣ
ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਮਿੰਨ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾ

ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੇ । ਸਮਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣੇ
ਦਾ ਬਣਾ ਹੀ ਲੈਂਦਾ । ਹੁਣ ਮਿੱਠੂ ਕੁਝ ਜਵਾਬ
ਗਿਆ ਸੀ । ਉਹ ਘਰੋਂ ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕੋਂ
ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਟੋਰ ਹੁੰਦੀ । ਕਾਲਾ ਭੁਲ
ਪਜ਼ਾਮਾ, ਕਾਲੀ ਐਨਕ, ਪੰਜਾਬੀ ਤਿੱਲੇਦਾਰ ਰੂਪ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਸਟਾਈਲ ਤੇ ਹੱਕ ਵਿਚ
ਫੜਕੇ ਜਦ ਉਹ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਟੇਢੇ ਅੰਦਰੋਂ
ਫੇਰਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਹੋਂਦੇ ।
ਵਾਹੁੰ ਦਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ । ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਥੋੜ੍ਹੇ
ਮੱਲਣ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ । ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ
ਕਈ ਹਮ ਉਮਰ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ । ਸਕੂਲ
ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਜੇ ਕੋਈ ਉ
ਪੁੱਛਦਾ, @@ ਮਿੱਠੂ, ਤੂੰ ਅਜਕਲ ਕੀ ਕਰਦਾ ਏ
ਤੇ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਵਖਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ, @
ਸਕੂਲ ਦਾ ਪਿੰਸੀਪਲ ਹਾਂ @@ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੂੰ
ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਜੂ ਸੀ । ਸਾਰਾ ਸਕੂਲ
ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ । ਬੱਚੇ ਕੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹੀਰ ਦਾ ਪਲਾ ਦੁਬਲਾ ਅਤੇ ਕ
ਜੂ ਸੀ । ਜ਼ਿਗ ਜਿਹਾ ਵੀ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੱਡੀ
ਦਾ ਬਤਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ । ਉਹ ਭੰਗੜਾ ਬਹੁਤ ਕ
ਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ । ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਕਈ ਮਨੋਰਨ ਹਾਂ
ਐਕਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਖੂਬ ਆਉਂਦੇ ਸੀ । ਜਦੋਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਲਗਾ ਕੇ ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਅੰਦਰੋਂ
ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਨੌਜ਼ਵਾਨ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ
ਵਿਚ ਅੱਲੜ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਉਭਰ ਆ
ਇਕ ਜਵਾਨ ਗੱਭਰੂ । ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਸੌਕ, ਸਜ਼ਾ
ਬਣਨ ਦਾ ਸੌਕ, ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਾ ਸਲ
ਨੀਝ ਕੰਨ ਅੱਖੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਦੇ
ਗੱਲ ਕਰਨਾ । ਉਸ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਾਲੇ
ਕੁਮਾਂਟਿਕ ਤੱਤ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ । ਗੀਝਾਂ, ਉ
ਚਾਅ, ਮਲਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਕੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ
ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ । ਜੇ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਨਿਯਮ
ਮਿੱਠੂ ਦੀਆ ਲੱਤਾਂ ਬੜੀਆਂ ਟੇਢੀਆਂ ਸਨ । ਡਾਕ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੀਕ
ਜਾਣਗੀਆਂ । ਮਿੱਠੂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਾਕ ਵਿਚ ਸ
ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ
ਉਹ ਲੰਡੀ ਜੀਪ ਅਤੇ ਪਿਸਤੋਲ ਲਵੇਗਾ । ਉਹ
ਦਾਦਕੇ-ਨਾਨਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਖੌਲ ਕਰਦੇ ਰਹ
@@ਵੇਂ ਲੌਠਿਆ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਨ ਕਰਦਾ ਰਹ
ਏ ? ਕੋਈ ਚੰਨ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਵੀਂ @@
ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, @@ ਜਾ ਮ
ਜਿਹੀਏ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ, ਕਿਨ੍ਹੁੰ ਫੌਨ ਕਰਦਾ ਪਿਆ
ਐਵੇਂ ਸੋਕ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ । ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾ ਮ
@@ ਮਿੱਠੂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਲੈ
। ਉਹ ਲੈਪਟਾਪ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੀਕੀ
ਬਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਸਾ ਪਤਨੀ ਘੱਟ ਹੀ ਆ

ਸੀ ਪਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮੋਬਾਈਲ
ਅਤੇ ਲੈਪਟਾਪ ਚਲਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ । ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ
ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
ਜੋ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਾਂ ਬਣ ਜਾਂ
। ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖਦ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਦਮੀ
ਘੁਣ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਤੇ
ਮਿੱਠੂ ਬਲਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ । ਚੰਗੇ ਸੰਸਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ
ਸੀ । ਸਿਆਲੁਪ ਦੀ ਗੁੱਲਬਿਲੀ । ਉਸ ਨੇ ਥੀ ਐਸ.
ਨਗਸਿਗ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਹੁਣ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ
ਮਾਹੌਲ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ । ਇਕ ਦਿਨ ਮਿੱਠੂ
ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, @@ ਮੈਂ ਕੁੱਤਾ ਰੱਖ
ਹੈ । ਬੜੀ ਜਿੱਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਾਲੇ ਰੰਗ
ਕੁਡਾਰਾ (ਬੱਚਾ) ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ । ਫਿਰ
ਨੇ ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਰੀਝਾਂ ਚਾਵ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ।
ਵੇਲੇ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਖਿਆਲ । ਇਸ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤੌਰ
ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਸੀ । ਉਸਦੀ ਤੋਂ
ਇਸ ਕੁੱਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਦੀ ਸੀ । ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਘਰ
ਸਾਰਿਆਂ ਜੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਿੱਠੂ ਤੂੰ ਕੁੱਤਾ
ਨਾ ਰੱਖ । ਪਰ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਜਿੱਦ ਕਰਕੇ, ਬਾਜ਼ਿੱਦ ਹੋ
ਕੁੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਡੱਡਿਆ । ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁੱਤਾ
ਭੁੱਚੜ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਮਿੱਠੂ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ
ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਰ ਇਕ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਦੀਆਂ ਰੱਗ
ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ । ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਦੀ
ਸ਼ਰਗਤਾਂ, ਹਰਕਤਾਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਆਦਿ ਦੀ
ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ । ਕੁੱਤਾ ਹੁਣ ਭਰ ਜਵਾਬ
ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਵਾਂ
ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ । ਇਕ ਰਿਹਾ
ਮਿੱਠੂ ਤੱਤਕ ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਦੰਦ ਬੁਰਸ਼ ਕਰ
ਹੋਇਆ, ਬਾਥਰੂਮ ਵਿਚ ਕੁੱਤਾ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਸ
ਪੈਰ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਉਪਰ ਸਹਿਬਨ ਅਤੇ ਅਣਦੇ
ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ । ਕੁੱਤਾ ਚੀਕਦਾ ਹੋਇਆ
ਅੱਥਰਵਾਹੇ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ
ਬੁੜਕਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਠਾਂ ਜਾ ਢਿੱਗਾ । ਫਿਰ
ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਛਿੱਟੇ
ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸੱਜੀ ਲੱਤ ਟੁੱਟ ਗਈ । ਫਿਰ
ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਮੀ, ਭਰਾ ਅਤੇ
ਭਾਬੀ ਬਾਹਰ ਦੌੜੇ । ਮਿੱਠੂ ਬੱਲੇ ਢਿੱਗਾ ਚੀਕਾਂ
ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਸ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਲੱਤ ਵੇਖਣੀ
ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਬਾਹਰ
ਕਾਰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਰਿਹਾ
। ਉਸ ਦੇ ਤਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਫੌਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
। ਜੋ ਮੱਕੇ @ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ । ਮਿੱਠੂ
ਲੱਤ ਦੇ ਐਕਸਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਲੱਸਤਰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਦੁਆਈਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਜੀਆਂ । ਫਾਕਟਰ

ਕਿਹਾ, @@ ਘੱਥਰਾਉਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਲਦੀ
 ਅਦਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਹੱਡੀ ਟੈਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਏ ਪਰ ਲਮਕੀ
 ਨਹੀਂ ਏ। @@ ਕੁਝ ਪੰਟਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ
 ਘਰ ਲੈ ਆਏ। ਪਲਸਤਰ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਦਿਨਾਂ
 ਬਾਅਦ ਖੁਲ੍ਹਣਾ ਸੀ। ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਲਾਜ
 ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮਿੱਠੂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ
 ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ
 ਸੀ। ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ
 ਬਦਲ-ਬੋਲ ਕੇ ਹਿੱਦਾ, @@ ਡੈਡੀ ਜੀ, ਆ ਜਾਓ,
 ਲੇ ਡੈਡੀ ਜੀ ਕਿਥੋਂ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਦਰਦ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਪਈ ਏ।
 ਲਾਣਾ ਡੈਡੀ ਜੀ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਓ। ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਓ
 ਮੇਰੇ ਦਰਦ ਹੁੰਦੀ ਏ। @@ ਡੈਡੀ ਦਾ ਨਾਨਾ ਲੈ-ਲੈ ਕੇ
 ਬੁਸਕ-ਬੁਸਕ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹਿੱਦਾ ਚੀਕਾ ਮਾਰਦਾ। ਉਸ
 ਸਮੇਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ,
 ਭਾਬੀ ਅਤੇ ਤਾਇਆ ਹੀ ਸਨ। ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ
 ਲਿਲਕੜੀਆਂ ਸੂਣ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਰੋਪੈਂਦੇ। ਮਿੱਠੂ
 ਆਪਣੇ ਘਰ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਿਸਤਰ ਉਪਰ
 ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੇਟਿਆ ਰਿੱਦਾ, ਡਾਕਟਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ
 ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਹੁੰਦੀ ਰਿੱਦੀ।
 ਉਹ ਇਕਰਾਤ ਟੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ
 ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ
 ਲਾਲਾਂ ਕਰੀਬ ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਬੋਲਣਾ ਇਕਦਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।
 ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੀ ਉਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਜਾਗ ਰਹੀ ਸੀ
 ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡੀ
 ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਉਸਦਾ ਤਾਇਆ
 ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਉਥੇ ਪ੍ਰਹੁੰਚ ਗਏ। ਡਾਕਟਰਾਂ
 ਨੇ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਗੁਲੂਕੋਜ਼ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ
 ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੀ
 ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਵੇਖਦੇ-ਵੇਖਦੇ ਹੀ
 ਰੇਤ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋਂਧ @ਚੋਂ ਕਿਰ ਗਿਆ। ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਰੋ-
 ਰੋ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਲ ਛਿਣ ਵਿਚ ਹੀ
 ਮਿੱਠੂ ਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਦੁਖਦ ਘਟਨਾ
 ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੀ ਮੌਜੀ, ਭਰਾ, ਭਾਬੀ ਦਾ ਬਹੁਤ
 ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੱਥਰ ਹੀ ਹੋ ਗਏ
 ਹੋਣ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਤ੍ਰਾਹੀ-
 ਤ੍ਰਾਹੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ
 ਦੁੱਖ ਖੰਜਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਭਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿੱਠੂ
 ਦੀ ਮੌਜੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ
 ਕਾਂ। ਉਸ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕੜੂਰੇ ਤੋਂ ਪਾਲਿਆ, ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ,
 ਕੇ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਮਿੱਠੂ ਦੀ ਮੌਜੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ।
 ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਰੋਦੇ ਹੋਏ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ
 ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਫੇਸਬੁੱਕ @ਤੇ
 ਆ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ-ਮਿੱਠੂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਂ।

**ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ
ਹੀ ਮਨਚਾਹਿਆ
ਟਿੱਚਾ ਹਾਸਲ
ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ**

ਜਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖੇ। ਜਿੰਦਗੀ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦਾ ਢੰਗ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟਿੱਚਾ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਸਾਡਾ ਟੀਚਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਈ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਗੱਡੀ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਏ ਲਈ ਜਾਂ ਮੈਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਜਾ ਮੇਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਟੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਉੱਚਾ ਟੀਚਾ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨਵੀਂ ਉਮੀਦ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਜੀਓ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਪਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੀ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੋਚੋ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸਾਡੀ ਕਿਹੜੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਕੀ। ਫਿਰ ਸਫਲਤਾ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੈਰ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁੰਮੇਗੀ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਫਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਘਬਰਾਓ। ਅਸਫਲਤਾ ਮਨੁੱਖ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪਨਾ ਹੋ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਨਾ, ਪਾਇਲਟ ਆਰਮੀ ਦ ਜਾਣਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਚੋਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਘਬਰਾਓ ਨਹੀਂ। ਗਲਤੀਆਂ ਦੇਂਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ। ਜਿੰਦਗੀ ਇੱਥੋਂ ਬਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੱਤੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ
ਉਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਅੱਜ-ਕੱਲ ਐਡਮਿੰਟਨ -ਕਨੇਡਾ
ਫ਼ਟਸਐਪ - 98156-25409

ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਆਉਣ
ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਨੂੰ
ਛਾਂ ਦੇ ਸਕਣ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਾਡੀ
ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਬਗਾਹਿਮ ਲਿੰਕਨ,
,ਐਡੀਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ
ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੈਸਨ
ਕੀਤਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ
'ਕਾਮਿਆਂ' ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਚੋਟੀ
ਸਰ ਕੀਤੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ
ਕਮਾਇਆ। ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ
'ਭਾਗੀਰਥੀ ਅੰਮ' ਨੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਦਾ ਪੇਪਰ
ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਭਾਗੀਰਥੀ
ਅੰਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ
ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਡਾਂਟ ਕੇ
ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਇਹ ਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ
ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪਵਾਹ ਨਾ
ਕਰੋ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਵੇਂ। ਤੁਸੀਂ
ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਸਫਲ ਹੋਏ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪੜ੍ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਸਫਲਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਖ ਸੁੱਖ ਤਾਂ
ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ
ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪੀਖਿਆਵਾਂ
ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇਸ਼ਾਂ
ਪੁਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੋ ਜਿੱਥੋਂ ਹੋ ਸਕੇ ਜਾਂ ਮੌਕਾ
ਮਿਲੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੋ
ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਜੇ ਲੋਕ
ਸਮੱਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀਰੇ ਮੱਤੀ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ
ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਬ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਸੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਹਨਾਂ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਿੱਖ ਇਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗਰ ਗੰਧ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਆਦਿ ਲੈ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੁਰੂਪ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਜਾਂ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਥਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਇਆ ਇਹ ਹੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਜਾਂ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਥੋਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਾਬੀ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਉਥੋਂ ਜੋ ਹੜਦੁੰਗ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਗੱਲ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਇੱਨਾ ਸਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਲਿਜਾ ਕੇ

A portrait of a man with a beard and mustache, wearing a bright pink turban and a dark blue vest over a light-colored shirt. He is looking slightly to his right with a neutral expression.

A portrait of a man wearing a bright pink turban and a white shirt, looking directly at the camera. The background is dark.

ਗੁਰੂ ਘਰ ਰਾਹੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।
ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੜੀਆਂ ਮਸਾਣਾ ਉੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ
ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੁਆਬੇ ਦੇ
ਅੰਦਰ ਜਠੇਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ
ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਵੱਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਜਦਕਿ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉੱਥੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ।
ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ
ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ
ਅੰਦਰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ
ਸਮੇਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਈ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ
ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਅਲਾਉ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਦਕਿ
ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵੱਲ
ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ
ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਸਮੁੰਦਰ ਕੰਢੇ ਬੀਚਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਕੀ
ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਮੈਰਜ ਪੈਲਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਮੀਟ ਅਤੇ ਗੰਦੇ
ਗੀਤ ਚਲਦੇ ਹਨ ਕੀ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਠੇਰਿਆਂ ਉੱਤੇ
ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ
ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ
ਅਜਿਹੇ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ
ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਫਰਜ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ।
ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ
ਬਿਨਾਂ ਭੇਦ ਭਾਵ ਕੀਤਿਆਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ
ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ
ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਡਲਾ
ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।

ਲੇਖਕ - ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ ਫਰਜਨੋ
ਕੈਲੀਫ਼ਰਨੀਆ ਅਮਰੀਕਾ 5592850841

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਲੇਖ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਈ ਦੇਖੋ ਸਾਡੀ ਵੈਬਸਾਈਟ
www.preetnama.com

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਈ ਮੇਲ ਪਤੇ ਤੇ ਕੋਈ

preetnamausa@gmail.com

ਕੀ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਤ ਲਈ ਸਾਹਿਬਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਗਵੱਈਆਂ ਨੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਕੋਸਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਬਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬੇਚਿਨਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾਜ਼, ਯਾਰ ਮਾਰ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਭੁਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੱਲ ਕਰਨਾ' ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਅਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਧਾਲ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਫਿਰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਵੀ ਬਣਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਕਸੂਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਨੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ ਪਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸਮਝਾਊਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ੇਖੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ,

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੀਹਦਾ ਸੂਰਮਾ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਕਰੇ।
ਮੈਂ ਕਟਕ ਭਿੜਾਂ ਦਿਆਂ ਟੱਕਰੀ, ਮੈਥੋ ਮੌਤ ਡਰੇ।
ਵਲ ਵਲ ਵੱਡ ਦਿਆਂ ਸੂਰਮੇ, ਜਿਉ ਖੇਤੀਂ ਪੈਣ ਗੜੇ।
ਮੈਂ ਵੱਡ ਕੇ ਸਿਰ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ, ਸੁਟੂ ਵਿੱਚ ਰੜੇ।
ਹੀਰ ਚਾਰੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਪਰ
ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵੈਰ
ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।
ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅੱਗੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹਾਰ
ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਤੀਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ।
ਚੁਪੜਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ
ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਟਾ ਮੋਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਹੈ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਇਸ਼ਕ ਕਹਾਣੀ 17ਵੀਂ ਸਦੀ (ਮੁਗਲ ਕਾਲ) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਖੀਵੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਪਰੀ ਮਾਹਣੀ ਖਾਨ ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੀ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਝੰਗ ਜਿਨ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਰਜ਼ਾ ਗੰਜੀ ਬਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਬਾਦ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੈਸਲਾਬਾਦ) ਦੇ ਚੌਪਰੀ ਵੰਜਲ ਖਾਨ ਖਰਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਸਲਾ ਕਰੀਬ 80-90 ਕਿ.ਮੀ. ਦੇ ਕਰੀਬ ਤੇ ਸਾਹਿਬਾਂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਕੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਾਸੀ ਬੀਬੀ ਕੋਲ ਨਾਨਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਵੰਜਲ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਭਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਬੁੰਦਰ ਕਾਰਨ ਮਾਹਣੀ ਖਾਨ ਨੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਰਿਸਤਾ ਚੰਗੜ੍ਹ ਗੱਤਰ ਦੇ ਜੱਟ ਤਾਹਿਰ ਖਾਨ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਮਿਰਜ਼ਾ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਗਿਆ। ਸਾਹਿਬਾਂ ਕਿਰਦਾਰ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੀਰ ਤੇੜਨਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸੱਤ ਦੀ ਕਸ਼ਵੱਟੀ 'ਤੇ ਕੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅੱਤ ਦਾ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਤੇ ਘੜੀ ਬੱਕੀ ਉੱਪਰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬਹਿ ਨਾਲ ਯਕੀਨ ਦੇ, ਮੇਰੀ ਬੱਕੀ ਨਾ ਨਿੰਦ ਕੇ ਜਾ, ਨੀ ਇਹ ਪਾਣੀ ਪੀਦੀ ਅੰਖੋਂ, ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਚੁਗਦੀ ਘਾਹ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੇ ਦਾਨਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਬੱਕੀ 'ਤੇ ਜੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਢਲੇ ਖੀਵੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੁਕੇ ਹੀ ਬੱਕੀ ਨੂੰ ਅਗਾਮ ਦਿੱਤੇ ਬਹੁਰ ਵਾਪਸ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਦੋ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਲੈ ਕੇ 80 ਕਿ.ਮੀ. ਸਫਰ ਨਿਰੰਤਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਹਿ ਕਰਨਾ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦੇ ਘੜੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਸਲਾਂ ਦੇ

ਘੋੜਿਆਂ (ਅਰਬੀ ਤੇ ਬੈਰੋਬੈਡ) ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 50 - 55 ਕਿ.ਮੀ. ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋੜਾ ਪੂਰੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ 3 - 4 ਕਿ.ਮੀ. ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਸਲਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੁੜਕੀ ਚਾਲ 15-20 ਕਿ.ਮੀ. ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਕੀ ਚਾਗੇ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਤਕਜ਼ੀਸੀ, ਦੋ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਂ ਦੁੜਕੀ ਚਾਲ ਹੀ ਆਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੰਗਦਾਰ ਕਿ ਦਾਨਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5-6 ਘੰ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਏ ਆਈ ਜੀ (ਰਿਟਾ
ਪੰਡੋਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ 9501100062

ਲੱਗੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸਿਆਲਾਂ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਦਮ ਘੜਿਆਂ
ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ੴ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਪਹੁੰਚਿਆ
ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਭਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰੀਕਾ ਬਹਾਦਰੀ ਮਦਦ
ਵਾਸਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਜਾਣ ਬੁਝ੍ਹਾ
ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗਲਤੀ ਦੋਵਾਂ ਦ
ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ।

ਪਾਲੁ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਇਸ ਲਈ

ਮਿਰਜ਼ਾ ਮਾਰਿਆ ਮਲਕੁੱਲ ਮੌਤ ਨੇ, ਕੁਝ
ਮਾਰਿਆ ਖੁਦੀ ਗੁਮਾਨ,
ਵਿੱਚ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਖਪ ਗਿਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਸੋਹਣ
ਜਵਾਨ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ

— ۲ —

ਜਾ ਰਾ ਕ ਲਖਾ ਕਰੜਾ ਰਪਈ

त चैमि शिवाते विंश ओ चै

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖੋ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਜਾਂਚੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਪਨਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੁਯੋਗ ਵਰਤੋਂ : ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹੀ ਗੱਹਿਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਲੇਖ ਰਹਾਂ
ਆਪਣੇ ਨੰਨ੍ਹੇ ਮੁੰਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ;
ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵੰਡ : ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੱਖੇ ਵਿਸ਼ੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹੇ, ਹਿਸਾਬ ਵਿਸ਼ਾ ਉਦੋਂ
ਪਕੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਨੀਂਦ ਘੁਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੌਥੇ
ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੇਰਿਧਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਅਤੇ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੇਰਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ
ਕਰੋ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾਠ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ
ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ
ਜੁੜਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਨੋ ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।
ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ : ਪ੍ਰੇਰਿਧਾ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ
ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਸੁੰਦਰ
ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ
ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਜੜ੍ਹਰ ਹੋਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੰਸੀਪਲ ਰੰਧਾਵਾ
941713

ਆਗਿਆਕਾਰੀ : ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ, ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗੇ ਗੁਣ ਸਿੱਖੋ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਛੱਡੋ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਾਰੋ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈ : ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਭੁਲ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰੋ।

ਜਿਵੇਂ- ਜਿਵੇਂ ਦੁਹਰਾਈ ਦੀ ਸੰਬਿੱਧਿਆ ਵਾਪਸੀ ਜਾਵੇਗੀ,

ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ: ਜੇ ਕਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਵਿਚਲੇ ਬਾਕੀ ਗੁਣ ਵੀ ਅੱਖ਼-ਪੱਧੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਰ ਵੱਡੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਝਿੜਕਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣੋ, ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਵਿਚਾਰੇ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਦੁਹਰਾਵੇ।

ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਪਨਾਉਣਾ : ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਗਾਵਾ : ਆਧੁਨਿਕ ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਖਾਣੇ, ਬੋਲਣ, ਪਹਿਨਣ, ਦੋਸਤ ਬਣਾਉਣ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ, ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਚੰਗੀਆਂ ਦੀ ਚਕਾਚੌਧ ਵਿੱਚ ਡਗਮਗਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣਾ ਲੋਚਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਉਮਰ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਡੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੋਹੇਦੇ ਹਨ,
ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅਗਮਦਾਇਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ
ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ
ਕਰਵਾਉਣ।

ਤੁਚੀਆਂ : ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਉਣ
ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਚੰਗੀਆਂ ਤੁਚੀਆਂ ਅਪਨਾਉਣ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਚੀਆਂ ਉਸਦੇ ਸੌਕ ਵਿੱਚੋਂ
ਜਨਮ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਬਣਨ
ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹਨਾਂ ਤੁਚੀਆਂ
ਸਦਕਾ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ
ਗੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੁਚੀਆਂ ਉਸਦੀ
ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਖਾ ਸਿਘ
ਡਾ ਅਥਦੂਲ ਕਲਾਮ ਅਤੇ ਪੀ.ਟੀ.ਊਸ਼ਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ
ਪ੍ਰੇਰਣਾਸੌਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪ੍ਰਣਾਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ
ਲੜ੍ਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ
ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਤੋਂ ਪ੍ਰਣਾਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ੁਣਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਉਹ ਲੜ੍ਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ
ਸਾਲ-ਸਾਲ ਪਿੱਛੀਆਂ ਕਰਾ ਰਿਹਾਂ।

ਨੈਤਿਕ ਗੁਣ : ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਉਭਰਨ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ : ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਪਨਾ ਉਦਿਘਾ ਹੀ ਕਾਢੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਤਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾਵੇ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਸਭਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸਕੂਲੀ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਅਨੇਕ ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰ, ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ਗਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਲ ਪਾਠਕ ਵੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲ ਬਣ ਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਗੇ।

ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਫਰੇਮ ਬਿਲਡਿੰਗ

ਬੱਚਿਓ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਾਂ ‘ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਕੁਲ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗਰੂਪ ਫੋਟੋ ਚੰਗੇ ਜਿਹੇ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਫੋਟੋ ਦੀ ਮੂਲਾਂਤਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਯੂ.ਐ.ਈ. (ਯੂਨਾਈਟਡ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ) ਵਿਚ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਕਾਰ ਫੋਟੋ ਵਰਗ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਫਰੇਮ ਵਾਲੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਯੂ.ਐ.ਈ. ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਭੁਬੰਧੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬੀਲ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਫੋਟੋ ਫਰੇਮ ਵਾਲੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੈ। ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਭੁਬੰਧੀ ਫਰੇਮ ਬਿਸੇਨਗਰੁਪ ਏਲੀਵੇਟਰ ਇਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਾਹੀਂ ਭੁਬੰਧੀ ਫਰੇਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਫਰਨਾਡੋ ਡੇਨਿਸ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਭੁਬੰਧੀ ਫਰੇਮ ਗੋਲਡਨ ਥੀਮ ‘ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ 15,000 ਸਕਵਾਇਰ ਮੀਟਰ ਦੇ ਗੋਲਡ ਸਟੇਨਲੇਸ ਸਟੀਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਕੁੱਲ ਉੱਚਾਈ ਲਗਪਗ 150 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਮਤਲਬ 50 ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਇਸ ਦੀ ਚੌੜਾਈ 93 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ 9,900 ਘਣ ਮੀਟਰ ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ 2,000 ਟਨ ਸਟੀਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭੁਬੰਧੀ ਫਰੇਮ ਦੇ ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ ‘ਤੇ ਇਕ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਲ 2050 ਨੂੰ ਇਮੇਜਿਨ ਕਰਾਉਂਦੀ ਫਿਊਰਿਚਰ ਗੈਲਰੀ ਹੈ। ਫਰੇਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਲਟਕੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸਕਾਈ ਬਿ.ਜ਼ ਜਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ 93 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਕਾਈ ਬਿ.ਜ਼ ਦੋ ਟਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਸਕਾਈ ਬਿ.ਜ਼ ਤੋਂ 360 ਡਿਗਰੀ ਵਾਯੂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਭੁਬੰਧੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਕਾਈ ਬਿ.ਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾਰ ਕੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸੈਲਾਨੀ ਇਸ ‘ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਵਾ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 238

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

02 FEB TO 08 FEB, 2024

Indie Films Inc Presents

The poster features a collage of images related to the 2024 Indian election. It includes portraits of several political leaders, such as Narendra Modi, Pappu Yadav, and others, set against a backdrop of burning vehicles and political rallies. A woman in a blue sari is prominently featured in the center. The text "Indie Films Inc Presents" is at the top, and "POLITICAL WAR" and "Battle For 2024 Election" are at the bottom.

POLITICAL WAR

Battle For 2024 Election

A Film by **MUKESH MODI**